

NEM
CSÖN. SZETŐ

KÓR-HÁZUNK

2006. október • III. évf. 7. szám

JÓSA ANDRÁS OKTATÓ KÓRHÁZ FOLYÓIRATA

A szív
világnapja
2006. szeptember 24.

Hematológiai és Transzfuziológiai Szakdolgozók XI. Országos Kongresszusa 2006. szeptember 21-23

A szív ünnepe

Színes programok szívünk egészségéért

A Jósa András Oktató Kórház Humánpolitikai Osztályának Oktatási Csoportja egészségfejlesztési feladataihoz kapcsolódva 2006. szeptember 24-én megrendezte a Szívünk Világnapi rendezvényt a Bujtosi Városligetben. A rendezvény alap gondolatát az adta, hogy az egészséges jó szív létfontosságú a teljes értékű élethez, életkortól és nemtől függetlenül. Mindenki, aki törődik egészségével, testsúlyával, az csökkenti a szívbetegségek és az agyvérzés kialakulásának veszélyét.

A program további célja az volt, hogy széles körben felhívja a lakosság figyelmét

lésben. A rendezvény igen nagy érdeklődésnek örvendett, hiszen elmondható, hogy minden korosztályból aktívan vettek részt a programokban. A hagyományörző eseményen a vendégeket dr. Pintérné dr. Gönczi Ágnes főigazgató és Csabai Lászlóné polgármester köszöntötte. Dr. Sváb Marianna kardiológus főorvos összefoglalta, hogy a szív és érrendszeri megbetegedések visszaszorításában nemcsak életmód, hanem szemléletbeli változásra is szükség van. A résztvevők hallhattak a Térségi Diagnosztikai és Szűrőközpont létrehozásáról, dr. Hajnal Judit projekt-

Ebmas Wing Tzun Kung Fu csapat, valamint Szabó Kata hastánciskolája nyújtott ízeletet a zene, a test és a lélek együttes harmóniájából.

Természetesen a szív napján a mozgásé volt a főszerep. Gyógytornász irányításával a közös egészségtorna is megmozgatta a rendezvényre ellátogatókat.

A műsort követően gazdag, ingyenes és mindenki számára hozzáférhető programokra nyílt lehetőség.

A látogatók körében nagy érdeklődést mutattak az állapotfelmérő vizsgálatok, melyeket a Jósa András Oktató Kórház szakemberei végeztek.

ták magukat a laikus elsősegélynyújtás technikáiban.

Ezenkívül adott volt a lehetőség a mozgásos, ügyességi, szórakoztató programokba való bekapcsolódásra.

A kicsiket rajzverseny, textilfestés, origami, arcfestés, zsákbanfutás, gyertyamártogatás, kötélhúzás, pónilovaglás, íjászat, gólyalobozás és ugrálóvár várta. A gyerekek nagy örömeire lehetőség adódott egészség és közlekedési totóra, müzli és virsliévő versenyre, valamint a Városi Tűzoltó Parancsnokság felajánlásában Trombi Manóval városligeti körutazásra.

A Lugas Étterem, a Napfény Életmód Egyesület és a Sodexho Kft. kóstolóikkal hozzájárultak az egészséges táplálkozás alapjainak megismeréséhez, melyhez tanácsot kórházunk dietetikus szakemberei adtak.

Ezúton kívánjuk megköszönni szponzorainknak támogatásukat, valamint a Humánpolitikai osztály csoportjainak a szervezésében és a programok lebonyolításában végzett aktív és segítőkész részvételt. Ezen túlmenően köszönjük mindazon szakdolgozónak a hatékony közreműködést, akik az állapotfelmérő vizsgálatokat végezték.

A rendezvényt kellemes nyárvégi időjárással az „égiek” is támogatták, így a tartalmas időtöltés után a résztvevők élményekkel teli és jó szívvel térhettek haza.

Jövőre reméljük, hogy még többen érdeklődnek és vesznek részt aktívan intézményünk dolgozói közül a Szív Világnapi rendezvényen.

*Molnár Tímea
oktatási csoportvezető*

a szívbetegségek és a stroke veszélyeire, valamint hatékonyan segítséget nyújtson a megelőzésben, ezzel is hozzásegítve az embereket a hosszabb és minőségileg jobb élethez.

A rendezvényen kiemelt hangsúlyt kapott a szív- és az érrendszeri megbetegedések rizikófaktoraira való rávilágítás, valamint a család szerepének kiemelése az egészséges életmódra neve-

vezető főorvosnőtől. A főorvosnő elmondta, hogy ezen Szívcentrum létrehozásának célja a szív és érrendszeri betegségeinek következtében megfigyelhető megbetegedési és halálozási arány javítása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. A szervezők látványos és tartalmas műsorral kedveskedtek az érdeklődőknek. Fellépett a Kenguru Fitness Sportegyesület és bemutatót tartott az

Mentálhigiénés szakemberek segítettek az érdeklődőket abban, hogy hogyan kezelhetik eredményesen a stresszhelyzeteket.

Kórházunkban 2000 óta működik reanimációs team, melynek tagjai a rendezvényen bemutatót tartottak a szakszerű elsősegélynyújtás elméletének és gyakorlatának technikájából, melybe a jelenlévők is bekapcsolódhattak, illetve kipróbálhat-

XI. Országos Kongresszusukat rendezték meg a Hematológiai és Transzfuziológiai Szakdolgozók

A Magyar Hematológiai és Transzfuziológiai Társaság a nyíregyházi Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Jósa András Oktató Kórház Hematológiai Részlegének szervezésében 2006. szeptember 21-23-a között rendezte meg a Hematológi-

Véradó Állomások főorvosai vettek részt.

A kongresszuson számos továbbképző előadás hangzott el mégynk hematológiai betegségeinek epidemiológiájáról, az életveszélyes gombafertőzések terápiájáról, a komplikált sebek keze-

szág minden részéből összegyűlt szakdolgozók 45 tudományos előadásban számoltak be szakmájuk speciális jellegzetességeiről, a vérképzőrendszeri betegségek kezelésében alkalmazott újabb módszerek tapasztalatairól, az egyes speciális vérképző-

ápolás gazdasági szempontjairól.

Jó lehetőség kínálkozott arra is, hogy a résztvevők megismerjék egymás munkáját, kicseréljék tapasztalataikat, bemutassák szakterületük újdonságait. Egymás jobb megismerését, a kötet-

ai és Transzfuziológiai Szakdolgozók XI. Országos Kongresszusát Nyíregyháza-Sóstógyógyfürdőn a Krúdy Vigadóban.

A rendezvényen csaknem 200 hematológiai osztályon dolgozó ápoló, illetve az Országos Vérellátó Szolgálatban tevékenykedő transzfuziológiai szakasszisztens, valamint a Magyar Hematológiai és Transzfuziológiai Társaság és szakmai Kollégium vezetői, a Hematológiai Centrumok és

léséről, a palliatív ápolás jellemzőiről, a biztonságos vértanszfúzióról és különböző betegségek immunhematológiai kísérő jelenségeiről, a rosszindulatú vérképzőrendszeri betegségek ápolásának psychés vonatkozásairól.

A rendezvény alkalmat adott a Jósa András Oktató Kórház Hematológiai Részleg tevékenységének bemutatására is.

Szeptember 22-én az or-

rendszeri betegségek ápolási feladatairól, a csontvelő transzplantáció eddigi eredményeiről és annak különleges ápolási vonatkozásairól, a véradó mozgalom jelenlegi állásáról, az immunserológiai vizsgálatokkal kapcsolatos tapasztalatokról, különleges tekintettel a terhesgondozásra, a transzfúzió biztonságosságát szavatoló ellenőrzésekről, a véradók körében észlelt fertőző májgyulladásokról, valamint az

len eszmecsereit szolgálta a közös kongresszusi vacsora és fogadás. A szakmai program mellett a szervezők lehetőséget biztosítottak a vendégek számára Nyíregyháza és Sóstófürdő megismerésére, nevezetességeinek megtekintésére. A kongresszust követően szabadidős programokkal is kedveskedtek a résztvevőknek, az Élményfürdő, a Vadaspark, a Múzeumfalu bemutatásával.

P á l y a k e z d ő k k ó r h á z u n k b a n

2006. október 02-án Intézményünk vezetése fogadta a pályakezdő rezidens orvosokat. Dr. Pintérné dr. Gönczi Ágnes Főigazgató Nő bemutatta a Jósa András Oktató Kórházat, az előttünk álló fejlesztéseket, feladatokat és azokat a lehetőségeket amelyeket a rezidensek szakorvosi felkészülésük idején igénybe vehetnek.

Kívánjuk találják meg helyüket Intézményünkben,

szakorvosi felkészülésükhöz sok sikert kívánunk.

Rezidenseink:

I. Belgyógyászati szakmacsoport:

Dr. Ágoston Lóránt, I. Belgyógyászat (gastroenterológia)

Dr. Horváth László, Neurológia

Dr. Leszkó Renáta Zsuzsanna, Neurológia

Dr. Borcsik László, Neurológia

II. Belgyógyászati szakmacsoport:

Dr. Szilágyi Attila, III. Belgyógyászat

Dr. Gáspár Viktor, III. Belgyógyászat

Dr. Kántor Judit, III. Belgyógyászat

Gyermekegyógyászati szakmacsoport:

Dr. Török Beáta, I. Gyermekosztály

Dr. Végső Aranka,

I. Gyermekosztály

Dr. Betóri Edina,

I. Gyermekosztály

Dr. Lesznyák Judit,

II. Gyermekosztály

II. Sebészeti

szakmacsoport:

Dr. Sipos Andrea,

Szülészet-nőgyógyászat

*Tass Emőke
humánpolitikai
osztályvezető*

Szakmai Konferencia a Lelki Egészség Világnapján

Az intézményben immáron 7. alkalommal kerül megrendezésre az a szakmai konferencia melynek célja a figyelemfelkeltés, valamint a pszichiátriai problémákhoz és a pszichiátriai problémákkal élőkhez kapcsolódó előítéletek elleni harc, a lelki egészség központba állítása a betegek, orvosok, szakdolgozók körében egyaránt.

A Jósa András Oktató Kórház 1999-ben csatlakozott a Mentális Egészség Világszövetségének azon felhívásához, amelynek keretében minden év október 10-ét a mentális egészség világnapjaként ünneplik.

1998-ban alakult meg a kórházi Mentálhigiénés Szolgálat, melynek céljai:

- az intézményben történő gyógyító tevékenység támogatása mentális síkon történő segítségnyújtással, konzultációval,
- a kórházi kezelésben részesülő beteg gyógykezelés során keletkezett félelmének, szorongásának vagy

hozott mentális terhelésének oldása ezzel hozzájárulva a beteg szomatikus gyógyulásához,

- a lelki egészség védelme, erősítése és a lelki bánalmak, mentális betegségek előfordulásának csökkenté-

se a betegek és dolgozók körében.

Speciális feladatai: műtétek előtti pszichés felkészítés, veszteségek feldolgozása, egészségváltozás elfogadásában való segítségnyújtás, hospitalizációs prevenció, rehabilitációs tevékenység "élet a műtét után", dol-

gozók körében mentálhigiénés ismeretterjesztés.

A kórházi mentálhigiénikus a gyógyító team részeként munkálkodik. A kórházi befogadást és a beteg kórházi adaptációját segítő feladatként a kórház rendjé-

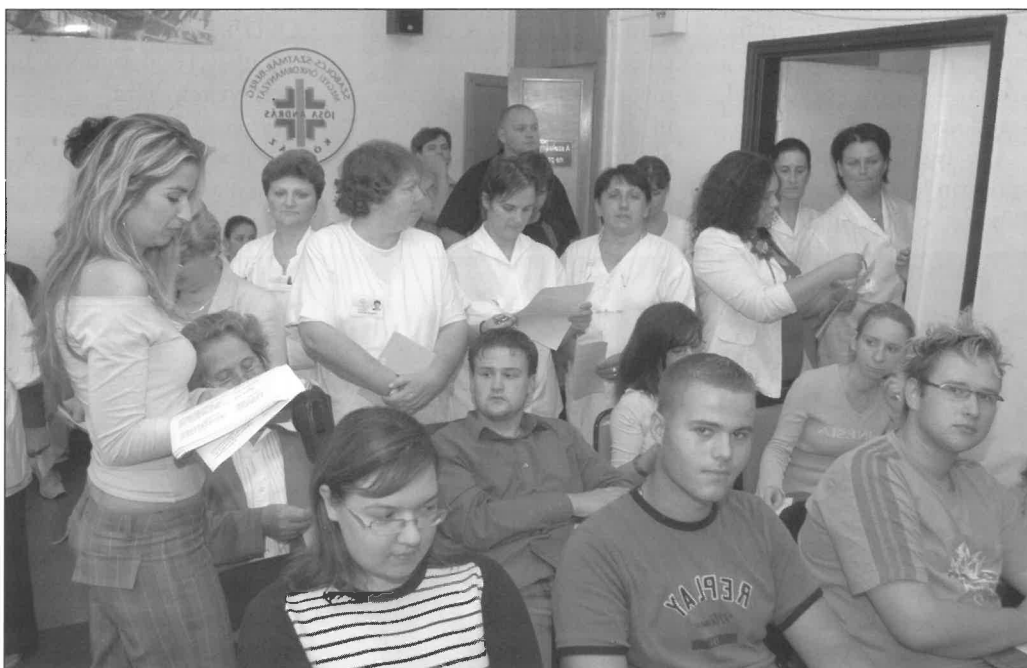
be és a gyógyító folyamattal kapcsolatos várható lépések ismeretében bevezető beszélgetéssel csökkenti a beteg szorongását és bizonytalanságát, ezzel megkönnyíti a gyógyítás és gyógyulás folyamatát.

A Lelki Egészség Világnap alkalmából megrendezésre

kerülő szakmai konferencián megtartott előadások célja, hogy minél több ismeretet adjanak át az érdeklődőknek a lelki egészség, illetve a pszichológia témaköréből. A szakmai találkozó lényege, hogy eljussanak az egészségügyi dolgozóhoz azok a mentálhigiénés szakmai ismeretek melyek a betegápolásban nyújtanak segítséget, ezáltal lehetővé tenni, hogy felismerjék, megismerjék a betegeknek előforduló különböző pszichés eltéréseket és azt megfelelő módon tudják kezelni ill. segítséget kérni ha szükség van rá. Az előadások sorozatának sokszínűsége ahhoz is hozzásegíti a kórház munkatársait, hogy szükség esetén önmagukon is felismerjék, ha a lelki egészségükben változás áll be.

A szakmai napon a különböző szakemberek előadásai során ismerhették meg a dolgozók azokat a módszereket, amelyek támaszt nyújthatnak ahhoz, hogy korrigálják az eltéréseket, és időben tudjanak változtatni rajtuk. Alternatívákat kínálnak, hogy ki-ki a saját egyéniségéhez mérten tudja kiválasztani a neki megfelelő megoldási módokat.

Nagyon nagy szükség van kiegyensúlyozott, önmagukkal és másokkal harmóniában élő orvosokra, ápolókra. Leginkább erre irányították a figyelmet a Jósa András Oktató Kórház mentálhigiénés szakemberei ezen a napon, és hogy ezt fontosnak tartják az intézmény munkatársai is, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy évről évre egyre több dolgozó jelenik meg ezen a rendezvényen.

Tudományos munkákat értékelték

J ó s a p á l y á z a t

A Jósa András Oktató Kórház munkatársai által készített tudományos munkák értékelésére, díjátadó ünnepi tudományos ülésére került sor 2006. október 19-én a Sebészeti Tömb Nagyelőadó Termében.

A kórház alapvető feladata a gyógyítás, a hozzájuk forduló betegek a kor tudományos színvonalának megfelelő ellátása. Ennek a feladatnak csak akkor tudunk maradéktalanul eleget tenni, ha ismerjük az új diagnosztikus és terápiás eljárásokat, a tudomány legújabb eredményeit és azokat a gyakorlatban is alkalmazzuk.

A tudomány szerepe az utóbbi időben az élet minden területén felértékelődött.

A Jósa András Oktató Kórházban már 19 éve aktív tudományos tevékenység folyik, a Tudományos Bizottság támogatásával. A tudományos kutatások hatékony segítője a Kállay Rudolf Orvosi Könyvtár, ahol a folyamatosan egyre nagyobb teret nyerő informatikai alapú minőségi könyvtári szolgáltatások időben és a költségek tekintetében is megkönnyítik a kutatók munkáját.

Az intézményben folyó tudományos munka publikálására számos lehetőség van. A publikálás történhet a magyar és idegen nyelvű szakfolyóiratokban megjelenő dolgozatok, a hazai és nemzetközi kongresszusokon elhangzott előadások, poszter bemutatások formájában. Előfordulhat azonban az,

kerültek elbírálásra az orvosok és külön a szakdolgozók által benyújtott dolgozatok.

Az 1. kategóriában pályázhattak olyan dolgozattal, közleménnyel, illetve annak különlenyomatával, amely az elmúlt év folyamán (díjátadást megelőző év december végéig) jelent meg ha-

követelményeknek, melyeket a szakfolyóiratok előírnak. (A dolgozat célja, módszerek, vizsgálati eredmények, megbeszélés, konklúzió - összefoglalás, irodalomjegyzék).

Idén a 2005-ben benyújtott pályamunkák értékelése történik meg, melynek keretében 4 tudományos munka kerül díjazásra:

1. kategória 1. díj

Judit Olajos, Erzsébet Füle, József Erfan et al.:
Familial clustering of nasopharyngeal carcinoma in a non - endemic geographical region. Report of two Hungarian cases and a review of the literature. Acta Oto - Laryngologica. 125 köt. 9. sz.

2. kategória 2. díj

Sztányi István: Felkörtörések ellátása a

Jósa András Oktató Kórház Traumatológiai és Kézsebészeti osztályának 4 éves beteganyagában.

Szakdolgozói 1. díj

Kócsné Imru Ibolya, Óz Lajosné: Újdonságok a COPD kezelésében. Megyei és Városi Tüdőgondozó Intézet, Nyíregyháza.

Különdíj

Kührner Éva: A nyíregyházi iskolások betegségei a Horthy korszakban.

hogy értékes munkák - különböző okok miatt - nem kerülnek közlésre, vagy előadásra. A Jósa András Pályázat ilyen esetekben is lehetőséget biztosít arra, hogy a szakemberek megismertessék munkájukat, tapasztalataikat és eredményeiket a kórház többi orvosával, szakdolgozójával.

A pályamunkákat 2 kategóriában lehetett benyújtani. Mindkét kategóriában külön

zai, vagy nemzetközi szakfolyóiratban. Az osztályvezető főorvosok csak az I. kategóriában pályázhattak.

A 2. kategóriában olyan dolgozattal lehetett pályázni, amely szakfolyóiratban még nem jelent meg. A dolgozat tárgya lehetett klinikai tanulmány, statisztikai elemzés, új módszerek ismertetése, alkalmazása, esetismertetés stb. A pályamunkának meg kellett felelni azon formai

Dr. Sztányi István: A felkar diafizis-törések ellátása a Jósa András Oktató Kórház Traumatológiai és Kézsebészeti Osztályán

(A 2006. évi Jósa András pályázaton 2. díjat nyert dolgozat)

Bevezetés

Az utóbbi évtizedekig a felkar-szártörések kezelése alapvetően konzervatív volt, ami a felső végtag és a környező ízületek tartós (8-12 hetes) rögzítését jelentette. Ezt követően az ízületek sorvadása, merevsége miatt a sérültek rehabilitációja rendkívül nehéz volt. Az elmúlt években ezen törések kezelése a felfúrás nélküli velőűrszegezés megjelenésével lényegesen megváltozott. A velőűrszegezés során a hosszú csöves csont velőüregebe bevezetett szeget a töréstől távol mindkét irányban csavarokkal reteszeltük, így primer, mozgásstabil oszteoszintézist hozunk létre. A korai funkcionális kezelést ezt követően azonnal elkezdjük, így a sérülteket hamarabb tudjuk rehabilitálni, korábbi életvitelükbe visszaállítani.

Retrospektív vizsgálatainkban ezen négy év folyamán alkalmazott kezelési módszereinkről, azok eredményességéről illetve a szövődeményekről számolunk be.

Anyag és módszer

A Jósa András Oktató Kórház Traumatológiai és Kézsebészeti Osztályán 2000. január 1-jétől 2003. december 31-éig 127 felkar diafizis-töröttet kezeltünk. Megvizsgáltuk a betegek nem és kor szerinti megoszlását, a törések oldaliságát. Nem hagytuk figyelmen kívül azt sem, hogy a traumát követően mennyi idő múlva került a sérült szakellátásra. A törések típusát az AO kódolás szerinti megoszlásuk alapján osztályoztuk. Figyelemmel voltunk a mono-multi-polytraumák gyakoriságára és a törésekkel összefüggő kísérő sérülésekre. Számba vettük a

zárt és a nyílt törések arányát. Az utóbbiakat Gustillo szerint osztályoztuk.

Megvizsgáltuk, hogy a felkar diafizis-törött betegek közül hányat láttunk el konzervatív módszerekkel (gipszrögzítéssel, funkcionális brace-kezeléssel) és mennyi volt az operált betegek száma. Különös figyelemmel voltunk az egyes műtéti kezelések megoszlására.

A primer mozgásstabil oszteoszintézisre és a korai funkcionális kezelésre jobban az antegrád vagy retrógrád módon bevezetett velőűrszeg felel meg, amely kiegészítő rögzítést nem igényel. Hasonló stabilitás érhető el a szimmetrikusan bevezetett titán elasztikus szegekkel (TEN), melyeket főleg a gyermekek töréseinél alkalmaztunk, kiegészítő rögzítéssel (brace) a tornakezelést azonnal megkezdjük. Bizonyos esetekben a velőűrszegezést és a Hacketal-kötészegezést végeztük el. A lemezes oszteoszintéziseket (széles vagy keskeny DC lemez) a nervus radialis sérüléseinél és az ízületek kezelésénél használtuk. A fixateur externe-nel való stabilizálást csak kivételesen alkalmaztuk (nagy lágyrészkárosodások, nyílt törések). A fixateur externe gyermekkori töréseknél a lemezes oszteo-

szintézis alternatívája lehet.

Eredményeink

A vizsgált időszakban osztályunkon 127 felkar diafizis-töröttet kezeltünk. Oldalisági eltérést nem találtunk, bal oldali törés 51%, jobb oldali 49% volt, jellemző a férfi sérültek enyhe túlsúlya. A legfiatalabb betegünk 2 éves, a legidősebb 89 éves volt, az átlagos életkor 51 év. A felkar-szártörések leggyakrab-

közül 9 esetben Böhler-gipszet és 3 monoszegmentális brace-t. A 115 operatív kezelésből 45 volt velőűrszegezés (mintegy 35%-ban), TEN-t 10 esetben (8%), velőűrsínt 42 esetben (mintegy 43%-ban), széles DC lemezt 15 esetben (12%) és fixateur externe-t 3 esetben (2%) alkalmaztunk.

Megbeszélés

A humerus diafizis-törések konzervatív és operatív kezelésének megoszlását vizsgálva észleltük, hogy a konzervatív töréskezelés aránya lényegesen csökkent a korábbi évekhez képest, mely elsősorban az új műtéti technikák megjelenésének és azokkal szerzett kedvező tapasztalatoknak köszönhető.

Megfelelő indikáció esetén a humerus diafizis-törések kezelésében elsőként választandó módszer a velőűrszegezés, de sajnos, elterjedését a gazdasági megfontolások kedvezőtlenül befolyásolják. A felkartörések ellátása során törekedni kell a mozgásstabil oszteoszintézisre és a korai aktív funkcionális kezelésre.

2004 szeptemberében Nyíregyházán tartotta a Magyar Traumatológiai Társaság Észak-Kelet Magyarországi Szakmacsoportja az éves ülését, a kongresszus témája a felkarszár-törések kezelése volt. A tudományos ülésre az ebben a régióban 4 év alatt előforduló (116 eset) felkartörések ellátását dolgoztuk fel. A feldolgozott adatok alapján kijelenthetjük, hogy osztályunkon a felkar diafizis-törések operatív ellátása az észak-kelet-magyarországi régióban kiemelkedően jó, különös tekintettel az új műtéti típusok alkalmazására is.

Idegsebészet

Dr. Együd László
osztályvezető főorvos

Az első írásos feljegyzések, kb. 6000 évvel ezelőttről Egyiptomból, az óbirodalomból származnak, ahol a fej, nyak, gerinc és egyéb sérülések leírására és ellátására vonatkozó utasítások már azt mutatják, hogy az egyiptomi orvosok tapasztalata új fejezetet nyitott az orvostudományban. Konzervatív felfogásúak voltak, elsősorban sérüléseket operáltak, és a sérülések leírásakor már a gyógyíthatóságról is nyilatkoztak. A görög orvosok, az egyiptomiak kitűnő diagnosztikai készségét egyesítették az Égei-tengeri kultúrterület trepanációs technikájával. Szűrő szerszámok mellett fémemelőket, szondákat, fogókat és csipeszeket is alkalmaztak. A hipokrateszi íráskor beosztásait használták még az I. világháború idején is. A hipokrateszi beosztás megkülönböztetett a koponyán egyszerű repedéseket, bonyolultabb töréseket. Ennek a beosztásnak az volt az alapvető hibája, hogy nem az agy, hanem a koponyacsont sérülését tartotta lényegesnek, mivel az agy funkcióit még nem ismerték.

A magyar honfoglalás kori leletek is arról tanúskodnak, hogy kiterjedt koponyasérüléseket sikerrel operáltak.

A Pitagoreus és Kosi orvo-

si iskola már az agyat tartotta a tudat legfőbb székhelyének, az ember legfőbb szerveinek.

A középkorban az idegsebészet nem sokat fejlődött, csupán eszközei lettek tökéletesebbek.

A sebészet fejlődését Európában az egyház állásfoglalása bénította, mivel tiltotta a tetemboncolások végzését. A Korán az arab orvoslás fejlődését akadályozta, ugyancsak a boncolás megtiltásával.

A bolognai sebész, Teodorik, új korszakot nyitott a sebészetben, a görög orvostudományt meghaladó sebészeti irányelvek kialakításával. Ő állapította meg, hogy agysérülések esetén nagyobb agyterületek is eltávolíthatók végzetes hatás nélkül.

Vesalius a Páduai Egyetemen, meghonosította a rendszeres tetemboncolást, és 1543-ban megírta az első boncoláson alapuló anatómiai könyvet, melyet Tiziano legjobb tanítványai illusztráltak.

A reneszánsz korban a sebészek már nagy szakmai megbecsülésnek örvendtek. Így lett a XVI. században Ambroise Paré egyszerű borbély sebészből, a király orvosa.

Ugyanez idő tájt, a mai Peru területén élő inkák magas fokon művelték már a koponyasebészetet. A koponyacsont hiányokat ezüst, vagy arany lapokkal pótolták. A Vesalius műve után más, legjelentősebb tudományos munka a XVIII. században Morgagni műve volt, a betegség székhelyeiről és okairól.

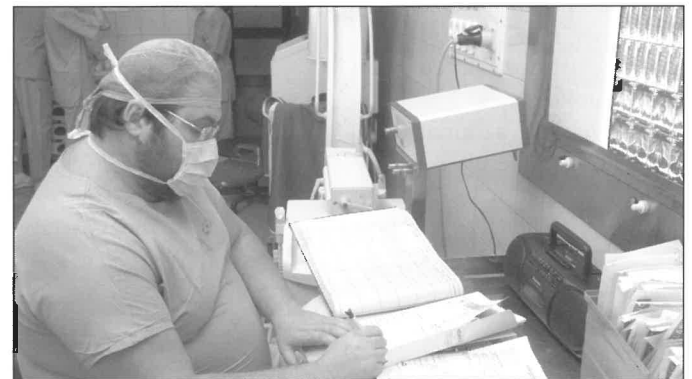
A XIX. században Európában, nagy fejlődésnek indultak a fiziológiai és neurofiziológiai kutatások.

A neurofiziológia és a neurológiai diagnosztika, rohamos fejlődése eredményeképpen, a múlt század 80-as éveiben Angliában, már sikeresen távolítottak el agydaganatokat.

Az angol Victor Horsley volt a modern idegsebészet megteremtője, aki nemcsak sikeres agydaganat-műtéteket végzett, hanem epilepsias beteget is operált, a megfelelő agykérgi területek kimetszésével.

A magyar idegsebészet története

Balassa János 1866-ban megjelent "Adatok az agysérülések bírálatához" című köz-

leményében a neuro-traumatológia alapelveinek első magyar nyelvű ismertetője volt.

Dollinger Gyula 1984-ben közzölte le Jackson epilepsias betegén végzett agyműtétjét, és ettől kezdve többen is végeztek epilepsia miatti műtéteket Magyarországon.

A 20-as években a magyar idegsebészet egyik legtapasztaltabb és legeredményesebb képviselője Winternitz Arnold lett, aki 1923-ban megjelent összefoglaló közleményében az agy és gerincdaganatok műtéti kezeléséről nagy anyagot ismertetett. 51 nagyagy és 19 kisagy tumor műtétről számolt be. Ekkor még az idegsebészeti műtéteket sebészek vé-

gezték és 1932-ben Láng Imre beszámolója - egy éves Harvey Cushingnál tett amerikai tanulmányútjának tapasztalatairól - ismertette azt a nagy előnyt, amelyet az idegsebészek elkülönülése, ottani önállósága jelent.

Az első idegsebészeti osztályt Miskolczi Dezső szervezte meg Marosvásárhelyt 1941-ben Környey István vezetésével.

A negyvenes évek végén Sántha Kálmán a debreceni iskolát indította el, míg Környey István a pécsi Ideg-Elme Klinikán honosította meg az idegsebészetet, amelyet aztán Mérei F. Tibor fejlesztett önálló idegsebészeti

egyetemi klinikává, elsőként az országban.

1949-ben Budapesten megalakult az Idegsebészeti Intézet, majd annak utódjaként 1954-ben az Országos Idegsebészeti Tudományos Intézet (OITT), amely mind a nagy ágyszámának, mind helyzetéből adódó előnyeinek, mind vezetőinek köszönhetően, a magyar idegsebészet vezető intézménye lett.

Napjainkban a vidéki egyetemi idegsebészeti klinikák mellett a megyeszékhelyeken is a legtöbb helyen működnek idegsebészeti osztályok, néhol a neurotraumatológia mellett, az idegsebészet egyéb ágait is művelve. Az Idegsebészeti

Szakmai Kollégium koncepciója az, hogy minden megyei kórházban működjön legalább neurotraumatológiai részleg.

Idegsebészet a Jósa András Oktató Kórházban

2000 április 1-től vált a kórházon belül önálló osztállyá az Ideg-és Gerincsebészeti Osztály. 30 aktív és 10 chronicus, neutraumatológiai ágygal. 2005-ben a Postoperatív őrző kialakításával 10 krónikus ágy megszűnt. A szakmai minőségi és mennyiségi fejlődés eredményeként az elmúlt években évi 1000 körüli műtéti számmal az ágszámhoz viszonyítva a magyarországi 2 idegsebészeti ellátóhely közül abszolút értelemben első, relatíve az 5. helyre került az osztály. Az ISO rendszeren belül végzett beteg megelégedettségi felmérések meghaladták a 96%-ot.

2006. január 1-je óta dr. Együd László látja el az Ideg-és Gerincsebészeti Osztály osztályvezető főorvosi feladatait.

Miben különbözik az idegsebészet a baleseti sebészet-től? Miért volt fontos külön osztály kialakítása?

Sokban különbözik ez a terület a baleseti sebészettől, ennek az osztálynak a profilja az ideg- és gerincsebészet, kapcsolódási pont a traumatológiával, hogy nagyon sok traumatológiai esetet látunk el. Zömmel olyan baleseti sérülteket kezelünk, akiknek koponya, vagy gerinc sérülésük van, ez a közös eredet.

Milyen az osztály műszerezettsége?

A műszerezettség igen jó színvonalú az országos átlaghoz viszonyítva lényegesen jobb, de még a legjobban felszerelt kórházakhoz viszonyítva is megfelelő a felszereltsége. Ez részben a tárgyi feltételeket, a műsze-

reket, -amivel dolgozunk- jelenti, de természetesen ez vonatkozik a személyi feltételekre is, a jól képzett munkatársakra.

Milyen tervek megvalósításával vállalta el az osztály irányítását?

Ami már megtörtént, az Idegsebészeti Szakmai Kollégium, illetve a Szakfelügyelet most már teljes mértékben elfogadta ezt az osztályt, mint önálló idegsebészeti egységet. Ez azt jelenti, hogy a jogosítványuk kiterjed széleskörű idegsebészeti eljárások elvégzésére. Szükség van önálló osztályra, hiszen a betegek száma folyamatosan növekszik, az általános gerincpanaszok a lakosság 50 év feletti rétegében a mozgásszervi betegségek között vezető szerepet töltenek be. Ez az osztály látja el az igen nagy létszámú -mint egy 600 ezer főt számláló Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gerincproblémákkal küszködő betegeit. / Többek között porckorongsér, ágyéki gerincsér, nyaki gerincsér, valamint egyéb gerincdaganatok műtéti ellátása történik intézményünkben./

Szinte valamennyi gerincbetegség ellátására van lehetőségünk. Új eljárás ebben a kórházban, és most van bevezetés alatt, a porckorongbetegségek bőrön keresztül, ún. minimal invazív beavatkozással történő ellátása. Ennek a módszernek a lényege, hogy a beteg porckorongba katétert vezetünk be, és azt hővel kezeljük, zsugorítjuk. Ez az eljárás igen hatékonyan alkalmazható a porckorongsérvek kezelésében. Ezzel párhuzamosan vezetjük be a vertebroplastikának nevezett eljárást, amely a csonttrikulás következtében összeroppant csigolya csontcementtel történő feltöltését jelenti. Ezzel

a beavatkozással igen jó hatékonysággal lehet csökkenteni, sok esetben megszüntetni a beteg szinte elviselhetetlen fájdalmát. A módszer lényege, hogy a csonttrikulás miatt összeroppant csigolyába folyékony polimetilmetakrilátot fecskendezünk be bőrön keresztül.

Mindkét eljárás előnye, hogy a beteg számára kis megterheléssel járó sebészeti beavatkozást jelent és az sem elhanyagolható szempont, hogy kevés anyagi ráfordítást igényel, nem terheli

meg jelentősen a kórház büdzsét. A beavatkozások sikeres végzéséhez már rendelkezünk a megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel.

Hosszútávú terveinkben -amennyiben az OEP finanszírozás lehetővé teszi-, szerepel bizonyos típusú agydaganatok műtéti megoldása, a Debreceni Klinikával együttműködve.

Ezek az agyműtétek, olyan típusú agydaganatok eltávolítását jelentenek, amelyek az agy felszínén helyezkednek el, viszonylag könnyen hozzáférhetőek.

Az új eljárások bevezetése és természetesen az orvostudomány fejlődése feltételezi az élethosszig tartó tanulást, az orvosok és a szakszemélyzet folyamatos továbbképzését.

Osztályunkon öt szakorvos látja el a gyógyító munkát, ez a létszám úgy látom pillanatnyilag elegendő.

Korábbi munkahelyeimen,

az Amerikai úti Idegsebészet, az Országos Baleseti és Sürgősségi Intézet Idegsebészeti Osztályán számos ilyen jellegű műtetet is végeztem, így igen széleskörű tapasztalatokat szereztem ezekről a területekről. A szakmai továbbfejlődés érdekében azonban, kollégáimmal rendszeresen, ami kéthetente gyakoriságot jelent Debrecenben az Idegsebészeti Klinikán veszünk részt tudományos ülésen. Ez egy rendszeres konzultáció az ott dolgozó orvosokkal, meghívott előadókkal. Emellett gyakort, bizonyos műtéteken történő részvétel is, olyan operációkon, melyekben a debreceni klinikán dolgozó kollégák már nagyobb rutint szereztek.

Mi a helyzet a szakszemélyzet felkészültségével?

A megfelelő képzettségű szakszemélyzet az új sebészeti eljárások megvalósításához rendelkezésünkre áll, már dolgozik két fő diplomás ápoló osztályunkon, két diplomás ápoló képzése pedig már folyamatban van. Az osztályon dolgozó szakszemélyzet is folyamatosan tanul, rendszeresen a továbbképzések. Az osztályon 14 ápoló dolgozik, 12 ápoló jár műszakba, van két egyműszakos ápolónk a főnővér és a gyógyszeres nővér, aki egyben ambuláns nővér is.

Szeretnénk elérni, hogy egyre betegcentrikusabbá váljék az ellátás, növekedjen a betegelégedettség, arra törekszünk, hogy közvetlenebb legyen a kapcsolat a beteg és a dolgozók között. Az ápoltak ne érezzék magukat elhagyatottak, kiszolgáltatottak, -ami nem ritka a kórházi ágyon-, hiszen vannak olyan betegek, akiket kórházi tartózkodásuk alatt nem látogat senki.

Kovács Mariann

Forrás: Idegsebészet jegyzet

Aki így jött és így következett

Beszélgetés Dr. Valenta Borbálával, a IV. Belgyógyászati Osztály osztályvezető főorvosával

Hol máshol találhattuk volna, ha nem a kórházban? Csakhogy nem az orvosok uniformisát, hanem a betegek civil öltözetét viseli ezekben a napokban Dr. Valenta Borbála, s ez bizony moderálja beszélgető kedvünket. Megrendülésünket nem csak az együttérzés okozta, hanem maga a drámai realitás – hát lehet ez, megbetegedhet a gyógyító is? okak szerint akkor érti meg foglalkozása, hivatása lényegét az orvos, ha tudományának maga is tárgya lesz. Lehet, hogy hasznos, de nem lehet könnyű ez a tapasztalás.

Az főorvosnő munkáját most, mint megbízott, Dr. Gaál Zsolt főorvos úr vette át, nála érdeklődtünk hát előbb felőle. Gaál főorvos úr ezeket mondta:

Most, hogy az ő munkáját vagyok kénytelen ellátni, látom csak át, mennyit ér és micsoda feladat, amit naponta a vállán hordozott. Mondhatom, jobb volt csak a beosztottjának lenni, de hát, most kilépett munkaköréből, mert beteg. Azért nem olyan ember ő, akit csak úgy leránthat egy betegség, olyan erő van benne, hogy semmi kételyem nincs gyógyulása felől.

A főorvosnő Stalmájer József főorvos úr után vette át és folytatta a megyei diabetológiai-endokrinológiai ellátás megszervezését. E az osztály felnőtt a magára vállalt feladatokhoz, s úgyszólván páratlan lett az ő vezetésével. 8 endocrinológus szakorvos és 10 diabetológus dolgozik ma az ő osztályán, a IV. Belgyógyászaton – kell is, mert rengeteg a

munka. És még több, mióta felvettük a klinikofarmakológiai profilt, és számos nemzetközi klinikai vizsgálatban is részt veszünk az ő irányításával. Munkája első pillanatától támogatta az újdonságokat, az ő ideje alatt lettünk országos inzulin pumpacentrum, az országban nálunk indult el először a folyamatos vércukor monitorozás, amellel a genetikai jellegű kutatásaink is sikeressé váltak. Számptalan tudományos előadás, nemzetközi konferenciák, szakcikkék és könyvfejezetek igazolják, milyen iskolát alapított itt. A szakdolgozók képzésére is odafigyelt, máig többen szereztek szakápolói képesítést és lettek diplomás ápolók az ő segítségével. Nem csak kollégáit oktatta és serkentette a folytonos továbbképzésre, de folyamatosan tanult maga is, többek között diabetológiai és lipidológiai képesítést is szerzett, miközben folyamatosan tanított az egészségügyi főiskolán. Sohasem mulasztja el bemutatni fiatalabb orvosait egy-egy professzornak, s dicsérni őket, hogy felhívja rájuk a figyelmet.

Munkájának értékét nagyon jól méri a kollégák és betegek megbecsülése, tanúja vagyok a feléje áradó bizalomnak és szeretetnek. Tudását messze-földön ismerik és elismerik. Vezetőként meg van az a csodálatos képessége, hogy mindekiben meg tudja találni azt a külön értéket, amit az ember a maga javára fordíthat. Nem szigorú, nem retteggett főnök, ő minden körülményben elérhető ember. Különlegessége a szókimondás és a humor.

Féltem és örültem, amikor

tudomásomra hozta, hogy nyugdíjba vonulása után utódjaként gondol rám. Büszke vagyok, hogy munkáját az ő jelölésével folytathatom, s egyáltalán, büszke, hogy az ő osztályán dolgozhatok, és büszke arra a szakembergárdára, iskolára, amit ő hozott létre, örömmel, hogy közénk tartozom. Tanácsait ma is meghallgatjuk, csak átmeneti állapotnak tekintjük, hogy betegsége miatt nem lehet közöttünk. Visszavárjuk, szükségünk van rá, hogy ne legyen törés a diabetológiai-endocrinológiai munkában!

Beszélgetésünk itt megszakadt, mert szóltak, hogy két vizsgálat között bekopoghatunk a főorvosnőhöz. Mi egy nagybetűre számítottunk, de más valaki jött. Egy minden tekintetben összeszedett és nett, erőteljes, pengeélesen gondolkodó, vibráló humorú és sugárzóan kedves ember – mert most is, betegen is ilyen Dr. Valenta Borbála főorvosnő. Tudta miért jöttünk, nem is kellett köntörfalaznunk, hogy megnyíljon.

Debrecenben születtem, de nyíregyházi gyökereim is vannak, mert nagyapám itt volt postás. Édesapám később Debrecenbe került, ahol elvégezte a jogi egyetemem, azután, munkaügyi tanácsos lett, majd postaigazgató. Még ott, az egyetemi évek alatt találkozott össze édesanyámmal, így ragadt Debrecenben. Egyetlen testvéremmel ott születünk, de gyerekkorunkban visszajártunk nyaralni Nyíregyházára a nagymamánkhoz, így ezt a várost is rég-

óta szeretem. Szüleim hűmángondolkodású emberek voltak, különösen édesapám, aki a klasszikus görög-latin szellemiségben élt, haláláig tiszta lélekkel és tiszta tudattal – az idén ment el tőlünk, 93 éves korában. Azt hiszem, élete egyetlen igazán fájdalmas pontja az volt és maradt az én öregemnek, hogy mi már a kezdetektől inkább a műszaki- és természettudományos-világhoz vonzódtunk, s abban is maradtunk. Testvérem, aki most ment nyugdíjba – ő volt a példaképem – fizikusként végzett, ötféle diplomával útépítő mérnök lett belőle, én meg, bár vonzott a geológia és az archeológia is, megmaradtam gyerekkori választásomnál, orvos lettem. Nem idegenkedtünk mi a klasszikus szellemi világtól, csak valahogy jobban izgatott a realitásokra feltett élet. Én például versenyszerűen sportoltam, vívó voltam húsz éven át. Ez a sajátos fegyveres küzdelem villámgyors, de nagyon átgondolt reakcióképességet és virtuózan villogó, folyton rögtönző pengeéles figyelmet követel, sablonoktól mentes egyéni harcmódorra kényszerít, de tiszta, szemtől-szembeni küzdelemre és ellenállásra nevel. Stílust ad az embernek, siker- és kudarcúrtó képességet. Többszörös megyei bajnok voltam, de a legnagyobbak, az olimpikonok közé, akikkel együtt vívtam, mint Schmidt Pál, Kulcsár Győző, Bóbis Ildikó, nem tudtam bekerülni. A vívók többsége orvos volt, de a szakmát csak kevesen gyakorolták közülük, többnyire később abba is hagyták, mert a versenysport a legmagasabb szinten

teljes odaadást követel. Én ebben a kérdésben a szakmát választottam, abban mélyedtem el. Azért a sportos szellem bennem él ma is, talán ennek is köszönhetem, hogy mindig van bennem annyi egészséges küzdőképesség, hogy a magam gyöngeségein úrrá legyek és a rajtam kívülálló kudarcok se törjenek meg. Csak két nekifutás után – noha a legmagasabb felvételi pontszámot teljesítettem – bizonyíthattam be, hogy alkalmas vagyok az orvosi pályára. Mire 1968-ban végeztem Debrecenben, az a megtiszteltetés ért, hogy nagytekintélyű tanárom Petrányi professzor úr, aki a belgyógyászatnak azt a tankönyvét írta, amin generációk nevelődtek föl, meghívott a klinikájára, oda, ahol egyetlen orvosnő dolgozott addig, a saját felesége. A professzor nem kényeztetett. Mindig is éreztem, hogy nekem duplán kell teljesítenem ahhoz, hogy szememben egyenrangú lehessenek a férfiakkal – ez már csak egy ilyen világ. Ezért is nem lettem sebész, bár nagyon szerettem volna, mert úgy tartottam, a női fizikum nem való bizonyos műtéti szakmákhoz, ellenben a női finomság és érzékenység jobban érvényesülhet a belgyógyászatban és bel-diagnosztikában.

Tizennyolc évet töltöttem el Debrecenben a Petrányi-belklinikán, ami arról volt nevezetes, hogy a belgyógyászat minden részletét a legnagyobb egységgel követte és egyenrangú figyelemmel követte. Ez a szemlélet mára, úgy látom, szétesett a kórházi gyógyítás gyakorlatában, ma külön veséje, mája, szíve van a betegnek, de összességében nem nagyon látszik. Engem ez a szemlélet s emellett a tanítás lehetősége kötött a klinikához. A mi szakmánk-

ban az oktatást gyakorolni rendkívül fontos, mert elmélyíti a tanító tudását is, felelőssége pedig ellenőrzi, ha szükséges, átértékeli gondolkodását is. A Petrányi-klinikán nem csak medikusokat de ápolókat is képeztünk, és én ezt is nagyon szerettem, itt Nyíregyházán is hosszú éveket tanítottam az egészségügyi főiskolán, és csak az idén hagytam abba.

Klinikai éveimet egyetlen összefüggő, teljes odaadásban eltöltött időnek látom ma már. Reggeltől estig szolgálatban, túlvállalt ügyeletben és folytonos tanulásban, egy önkéntes, megmagyarázhatatlan hajszában éltem, ezért a magánéletem egy darabig egyszerűen nem fért bele ebbe a végtelenül fegyelmezett munkarendbe. Ha későn is, valahogyan mégiscsak kiszakítottam magam, mégis csak férjhez mentem, mert családod, gyereket akartam, hogy teljes értelme legyen az életemnek. A férjem nem or-

vos, vigyáztam is, nehogy az legyen, mert egy családba sok a kettő. Két orvos terhelése úgy adódik össze, hogy az már a család, a házasság rovására mehet. Így is, ha nem lettek volna olyan odaadók a szüleim, nem is tudom, hogy lett volna a gyerek felnevelve. Súlyos alkukat kellett kötnöm ehhez. Érdekes, ezt akkor nem láttam át, csak mostanában döbbsentem rá, hogy

amibe kerültem. A küzdelemhez, ami rám vár, önmagamból kell erőt merítenem – nincs más. Én fel akarok állni! Minden orvosnak számolnia kell a szakma átkával, hogy tíz évvel kevesebb jut ránk az életből. De azt a tíz évet én nem adom oda önként. Jövőre nyugdíjba megyek, de nem akarok abszolúte passzív maradni, úgy tervezem, hogy ha nem is itt, valahol tovább dolgozom, talán éppen Debrecenben, ahonnan elindultam.

1986-ban hagytam ott a klinikát. Szegedi főorvos úr kérésére Vásárosnaményba jöttem előbb, belgyógyász főorvosnak, majd csak évek múlva, '93-ban érkeztem Nyíregyházára.

A klinika egyik feladata lényegében a főorvos-képzés, és én 18 évnyi tanulás után éreztem csak úgy, hogy készen vagyok, eljött önállóságom ideje. Volt türelmem beérni, volt bennem alázat hogy a szakmát felkészülten, a Petrányi-féle szellemben magamra hagyva gyakoroljam.

A klinikán mindig áll valaki az ember a háta mögött, és ez egy nagyon biztonságos alap, de amint eljön az ideje, ki kell lépni a körből, és új kört kell teremteni – ez egyik tanulsága a Petrányi-klinikának. A másik, hogy a belgyógyászat minden részét ismerni kell, s csak azután szabad belemerülni egy-egy részterületébe. Reumatológia, kardiológia, endocrinológia, diabetológia – ezek mind a belgyógyászatból nőttek ki, és mindig is csak részterületei maradnak, sohasem lehetnek függetlenek egymástól. Érdekes, hogy a jó iskola után, mikor már magára utalt az ember, a legfontosabbakat csak akkor tanulja meg – ez történt velem is Vásárosnaményban. Megtanultam a szak-

a legdrágábbat, a családodat rövidítettem meg, amikor odaadtam magam a hivatásnak. A szakma miatt áldoztam a családomat. Nehezen mondom ki, de még a betegségem is, amit nagyon nehezen viselek, a szakmám következménye, és nem sorsszerű. Mert mivel érdemteltem volna ki? Nem vagyok templomba járó, csak hívó ember vagyok... Én nem ártottam, hanem segítettem. Minden esélyem megvan a gyógyulásra, mert jó fizikai és szellemi alapjaim vannak. Nekem, magamnak kell feldolgoznom azt,

mának azt a részét is, ami a szervezésben, tervezésben, igazgatásban, gazdálkodásban áll. Csak ezek után, mikor Stalmájér főorvos úr bejelentette, hogy nyugdíjba megy, pályáztam meg Nyíregyházát. Teljesen idegen voltam itt, Szegedi főorvos úr volt az egyetlen, akit ismertem – nyolc évig dolgoztunk együtt a klinikán –, lényegében az ő bizalmával kaptam meg az endocrinológiát. Új területe volt ez akkor még a nyíregyházi gyógyításnak, aminek alapjait Stalmájér főorvos úr rakta le, de már nekem kellett kidolgozni, megteremteni a feltételeket, szakembereket képezni, létrehozni a járós és fekvőbeteg-ellátást. Az endocrinológiába a kezdetektől beleértem, belevettem a diabetológiát is, mert ugye, az endocrinológia a hormonokkal foglalkozó tudomány, de az inzulin is hormon, leválasztani tehát nem sok értelme van – amint ezt sokan mégis megtették, mert rájöttek, hogy ebből nagyon jól meg lehet élni! Nagyon sok a cukorbeteg – ez világjelenség –, több mint 200 millió a világban, de tíz éven belül 300 milliót prognosztizálnak. Korunk jellegzetes, nagyon költséges, kiterjedt következményű betegsége ez, több mint fele végzetes infarktushoz torkollik, „szerencsés” aki csak megvakul, másrésztüknek le kell vágni a lábát. Nagy feladatunk ezt a folyamatot megállítani. Ezért is fejlesztettem föl itt a diabétesz-ellátást. Mára az ország legnagyobb diabetológiai centruma lettünk, egyben a legnagyobb endocrin-centruma is, de nagyon sok pajzsmirigy-betegünk is van. Ha nem volnánk, mind a klinikára zúdulna. A mi munkánk egyik értéke, hogy le tudtuk csökkenteni a klinika terhelését.

Már a kezdetektől úgy válasszoltak erre Debrecenből, hogy érdemesnek tartottak akkreditálni a diabétesz- és endocrinológia-szakképzés helybeni vezetésére. Így, mint oktató osztály, gyakorlati szakorvosképzést folytattunk. Debrecenben, az endocrin a klinikán három endocrinológus szakorvos van, itt velem együtt tíz, mert ha már a Petrányi-elvek szerint természetes feladatunknak tartottam az oktatást, megszerveztem háttérrel és kiharcoltam feltételeit is.

Mikor idejöttem, a sok jó tanács között kaptam a „beavatottaktól” olyat is, hogy tartsd meg a tudásod magadnak, hogy te lehess az első! Na, ez egy képtelenség, bár megértettem, mégis úgy gondoltam, nem jó, ha okosabbnak hiszem magam a többiekénél, mert magamra fogok maradni. Azután meg, ki fog gyógyítani – akár engem is –, ha kidőlnek a sorból? Az én apám azt mondta: Akkor jó egy munkahelyi vezető, ha okos emberekkel veszi körül magát. Mennyire igaza volt. Bizony szembesülnünk kell a saját osztályunkon is azzal, hogy az utánunk jövők többet tudnak nálunk. Hát segítsük őket. Az én utódom Gaál Zsolt is többet tud már az elméleti tudományokból, mint én. Baj ez? Árt nekem? Amit tehettem csak annyi volt, hogy segítettem neki és többieknek is ebben, a többi már csak az ő szorgalmukon, tehetségükön, személyes igényességükön múlik. Miért is gyűjtögeti az ember a tudását? Nem azért, hogy jóra használja? Nem azért, hogy továbbadja? Ez a dolga, és könnyű megtenni, ha megérti, hogy ezzel is önmagát becsüli, meg a hivatást, amiért annyi mindenről lemondott. Gaál doktor jó választás, mert benne van

a legtöbb tudományos ambíció, a legtöbb önálló hajlam, és emberileg is rendben van.

Mikor betettem a lábam, azt mondtam a kollégáknak, hogy enyém a feladat, a felelősség, a munka egy része is, de itt mindannyiunknak egyformán kell dolgozni, nincs a sorból visszabeszélés, panasznak helye nincs! Majd ha azt látjátok, hogy felelőtlen vagyok, ha kevesebbet dolgozom és ügyelek, mint ti, jöhetnek-mehetnek panaszra. Így gondoltam helyesnek, mert ezen a pályán a nagy demokrácia csak olyan álság és tévedés, ami nem sok jóra vezet. Az emberi dolgokhoz van azért empátiám, azokban nem tartok távolságot. Minden munkatársam családját személyesen ismerem. Minden, ami velük történik, minden, amit megosztanak velem, érdekel. Osztályos rendezvényeink között vannak tudományos tárgyúak, meg olyanok is, ahol semmi más nem teszünk, minthogy együtt vagyunk.. Nem állítottam magam azzal, hogy az osztályon minden kapcsolatom hibátlan volt, van olyan kollégám, aki évekig szembe jött velem. A különbözőségekből és a tévedésekből következő ellenérzésekre nincs gyógyír. Amikor idekerültem, eleinte tartottak tőlem, talán akadt olyan is, aki félt, amíg meg nem ismert. A mi szakmánkban van egy bizonyos feudalizmus, a vezetőember, ha akarja, ha nem, megformálja osztályának szellemét, a maga felfogása, jelleme megszabja az egyéni érvényesülés rendszerét, ebből következően bizonyos mértékig az egész közösség moralitását is. Az eléggé általános gyakorlattal szemben nekem nincs külön kórtermem, nincsenek magánbetegeim, afféle külön kis

jövedelemem. Engem is megkörnyékeztek megelőlegezett „hálájukkal” a betegek, de elmagyaráztam nekik, hogy erre semmi szükség, mert én külön, semmilyen extrát nem tudok adni, „csak” követem gyógyulásukat, minden napjukban, minden vizitben benne van az én személyes figyelmem, személyes gyógyító tevékenységem. Megértették, elfogadták, aki pedig még ezek után is megkérdezte, mivel tartozik, annak azt mondtam, ha külön hálás kíván lenni, a kezelőorvosánál jelentkezzen. Soha nem tiltottam attól senkit, hogy külön beteget legyen. Azt mondtam, mindenkit felvehettek, akit csak akartok, csak tudjak róla, és kérem akceptálni, hogy vizitem bárki betegére, felügyelem minden egyes betegre kiterjed. Mert én vagyok a főorvos, én mind a 106 ágy betegért személyesen felelek. Nincs is sarokházam, vagyoni állapotom miatt a szakmabeliek nem irigykedhetnek. Találkozásomat a szakmával nem a vagyonsodás terve vezette, hanem csak az a gyerekkori vágy, ami végül is beteljesült.

Most, hogy átgondolom, mi vitt, milyen fiatalkori szomj, milyen lelkesedés, majd később milyen felelősség, milyen kötelesség- és felelősség-tudat most, hogy átlátom a korábban sohase számolt veszteségeket, azzal szembesülök, hogy bár bizonyos dolgaimat okosabban tenném, ha újra kezdeném, de ugyanaz lennék, aki lettem, ugyanúgy választanék minden kérdésre és ugyanazt választanám minden választásban. Az emberrel együtt születik szelleme. Az élet empirikus tudomány kérem, a tapasztalással együtt jön meg a tudás!

Miután mielőbbi gyógyulást kívánva elköszöntünk Valenta Borbála főorvosnőtől, magunk között arról beszélgettünk, hogy mennyire furcsa valami is az önbecsülés. Furcsa, mert magvát, lényegét ha vizsgálni akarjuk, legelőbb azt kell kérdeznünk, mi a célja az önbecsülésnek, mire akar jutni, mit akar. Ha helyes a mi válaszuk, az önbecsülés, elég meglepően, éppen hogy tagadja az ön-becs túlértékelését és túl-ünneplését. Az önbecsülés meglepő módon nem is az egyénre, hanem a közösségre hat vissza, annak emelkedését és boldogulását eredményezi. Igaz lehet ez? Képzeljünk csak el egy olyan közösséget, amelyikben csupa önbecsülő ember él, és mindjárt egy másikat, amelyikben önmagukat nem becsülik, azaz önbecstelének élnek. Hát melyik az emberibb, melyik az egészségesebb, melyik a boldogabb?

Az önbecstelének elképesztő tévedése abban áll, hogy azt hiszik, az önbecsülés eszköze és célja az ön-érvényesítés, azaz, az ön-zés! Ha téveszméjük szerint kívánnak boldogulni, sokféle dolgot elnyerhetnek az ön-becstelenség, az ön-zés eszközeivel: vagyont, sikert, hírnevet, rangot, hatalmat, dicső(ített)séget és más efféle egyebet, csak éppen amit szerettek volna, azt nem: a boldogulást, tehát a boldogságot. Amikor számba véve összemarkolnák elnyert értékeiket (amiket boldogulásnak hittek), kiderül, hogy semmi maradandót, azaz emberit nem találnak. Csak a nyugtalanító egyed-ülséget, kiürült ön-magukat. Szánandó végeredmény. Bár van azért valamicske haszna, ha késve is: a tévút felismerése. Amit a lelkiismeret tudat. Rosszabb esetben a legkegyetlenebb mardosó: a bűntudat. Akkor, ha annak ideje elérkezik, megértik ők is (mert lelke mindenkinek van, legfeljebb tüsszként fogva tartja átmenetileg az ön-zés!), hogy az önbecsülés, egyszerre értelmi- és érzelmi magatartás (magas-tartás), azaz morális képesség, mert lényege (eszköze és célja) nem a dolgok elnyerésében, kisajátításában van, hanem éppen a dolgok átadásá-

ban, megosztásában. (Mellékesen, az erkölcs nem tikk-takk stratégiai játék, hanem velünk-szül-etet-t alapképesség: az emberlét alapműveltsége!)

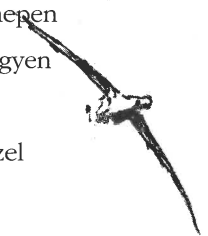
Az önbecsülés mélyén van még valami nagyon szép emberi dolog: a becs-vágy (sobase tévesszük össze ezt a hiúsággal, a becs-telen vágygal!). A becs-vágy, azaz a becsülés, a becsültség, a becsesség elérése olyan emelkedettség, vagyis fölemelgetettség, amit csak a közösség ítélte adhat meg. (A hazugok, talpnyalók, gyávák és szolgák – akárhányan legyenek is! – sobase közösség, hanem csak csürhese-reglet; közegükből kerülnek a tapsoncok, pribékek, csöcselék és más efféle egyedek. Iskolai műveltségük egyébként, és e tekintetben, lényegtelen.) A föl-emel-tettség a legmagasabbrendű emberi örömet hozza el, a fel-ismerést (megvilágosodást), hogy az emberi-nemzettel azonos vagyok, létem, létezésének elengedhetetlen feltétele és következménye. Nem lehetetlen, hogy (általában) a társadalmi megosztottság mögött végül egyetlen jel-entéktelennek tetsző jelenség áll: az önbecsülés értelmezésének és gyakorlásának különbözősége! Aki ezek után megmondja, hogy ez a gondolatmenet bal-e, vagy jobboldali érzelmi inkább, az túlzottan sokra nem juthatott még az önbecsülésben.

Mi nem firtattuk Valenta Borbála állásait, csak a magunk külön beszélgetésében továbbszóltuk az életéből következőket. Nem nekrológot írtunk, példát kerestünk, és olyat találtunk, amihez érdemes a magunk életgyakorlatát odamérni. És nem csak azért, hogy megtudjuk, kicsoda ő, hanem hogy melléállva megtudjuk azt is, kicsoda vagyunk mi. Köszönjük a találkozást kedves főorvos asszony, Valenta Borbála! Sokak nevében és sokak számára megüzenjük innen az ön fölemelgetettségét, azon túl erőt üzenünk, üzenjük türelmes várakozásunkat és gyógyító erejű reményünket, hogy visszajön a gyógyítók közé mielőbb, és visszaöltözik a patyolat-orvosi fehérbe.

Bugya István és Szabó Tibor

Himnusz a porban

Nyarak lobos szárnynyoma
 akin megzizent valaha
 hiába ványolják bármi kínok
 hiába savazzák mind a szerelmek
 hálássák bár dögvíz telébe
 áttetsző színtelen nem lesz a szíve
 marad fények etüdje
 A hangosok közt hallgatag
 némák közt búgó vadgalamb
 évszakcserék váltólázában
 aki harangok ügyelője
 csillagfordító méltóság
 Aszályban édes víz pora
 ezüstös torkú orgona
 megcsillan szíve a gyászban
 S ha kicsapna hab az ünnepen
 hogy züllesztő torrá ne legyen
 a keserves vígság
 Ő borba csöppentett mézzel
 megint tündérszemével
 s elejti öklét a férfi
 S ha porig alázza rendszer
 s már kivérzett pohár az ember
 énekké ő maga lesz
 Ő a hótiszta bánatú harag
 s csakis ő dalolhat elő
 elásott katonanóta
 S ősz úr ha szárnyak mezején
 föllobog loboncos vén gebén
 savanykás keserű ingén
 a titkok hogy átizzadjanak
 máglyára úgy szánja homlokát
 mint ebszóló fölgyújtja magát
 s már lánggyöngyöt szór mint
 vadrózsza-szoknya
 Mi arany lehunyt fény
 halottak szemén
 Ő minden lepergetett levél
 himnusza marad a porban

Száz éve született kórházunk első belgyógyász főorvosa

Lórencz Gyula 1846. október 6-án született Eperjesen. Valószínűleg iskoláit is a felvidéki városban kezdte. Az 1866-os téli félévében már a pesti egyetem lajstromozta mint beiratkozott hallgatót. Később a bécsi egyetemen is megfordult. Orvosdoktori oklevelét 1872-ben szerezte Pesten, és a végzést követően vizsgázott nőgyógyászatból is.

Magyarország orvosainak évkönyve szerint 1874-ben telepedett le megyénkben kórházi alorvosként. Munkahelye az 1863-ban Korányi Frigyes által szükségkórházként alapított, és 1874. június 10-én a vármegye fenntartásába került nyilvános közkórház lett. Az időközben eltelt években tudását gyarapíthatta Pesten és Bécsben, vagyis gyakorlatot szerzett a különböző orvostudományi területeken, ami

dású köztisztviselőként álló igazgatója dr. Jósa András (ig. főorvos: 1864-1884) mellett az ifjú doktor sokat tanulhatott és számos tapasztalatot szerezhetett. Miután Jósát vármegyei főorvossá nevezték ki, dr.

Kállay Rudolf (1887-1899) lett a kórház vezetője, aki 1884-től sebész főorvosként már Nagyállóban működött. Kállay és Lórencz kortársak voltak, valószínűleg nagy összhang volt közöttük, amit az is bizonyít hogy életük végéig kollégákként egymás mellett tevékeny-

ber 14-én mint ilyen megszűnt létezni és mint Erzsébet Közkórház folytatja működését Nyíregyházán november 20-ától a pavillon rendszer szerint épült új hajlékában.” – adta hírül

az 1889. évi betegforgalmi jelentés.

A Kállából áttelepült dr. Kállay Rudolf igazgató főorvos

és dr.

Lórencz Gyula osztályos orvos majd főorvos munkáját kezdetben 1-2, majd 1907-től 4-6 alorvos segítette. 1910-ben jelentős átszervezés kezdődött a kórházban. A közgyűlés február 15-én tárgyalta a

akkoriban a szakosodás egyetlen lehetősége volt.

Orvosi munkásságának nagy része Nagyállóhoz köthető. Lakása is a kórház területén volt, a telek alsó-kerti végén épült „alorvosi lakosztályban” – derül ki a kórház 1887. évi betegforgalmi kimutatásából. A közkórháznak akkoriban két orvosa volt: az igazgató főorvos és az alorvos. Nagy tu-

kedtek. Mindkettőjüket „orvos és sebésztudor, szülész és szemész” titulussal ruházta fel a század utolsó évében kiadott kórházi betegforgalmi jelentés. A kállói közkórház belgyógyászati, sebészeti, szemészeti és bujakóros betegeket látott el; a sebészeti esetek inkább Kállay, míg a belgyógyászatiak Lórencz kezébe kerültek. A nagyállói kórház „...novem-

módosított kórházi alapszabályt, melynek legfontosabb pontja az új osztálybeosztás törvényesítése volt. Ezek szerint a belgyógyászathoz tartozott a heveny fertőző, bőr és bujakóros illetve tuberkulotikus részleg is, melynek vezetését dr. Lórencz Gyulára bízták. Közben 1913. augusztus 30-án kinevezték helyettes igazgató főorvosnak.

Lórencz Gyula családos ember volt. 1880-ban kötött házasságot. Feleségével, Eöri Fintor Ilonával (1862-1947) 35 évig éltek együtt. Nyíregyházi lakásuk a Kállai út 38. szám alatt volt. Öt gyermekük született: Gyula, Ilonka, Anna, Béla és Margit. A szülőket azonban nagy csapás érte. Első szülött fiúk a szülői háztól távol, öngyilkos lett. A felkavaró halálesetről a Mikszáth Kálmán által szerkesztett Országos Hírlap 1898. évi február 17-i száma ekképpen írt: „...Lórencz Gyula betedostályú reáltanuló a nagyállói kórházi főorvos fia, ma szíven lötte magát és nyomban meghalt. Az öngyilkosság oka ismeretlen.”

Lórencz főorvos a gyógyítás mellett társadalmi funkciót is vállalt. 1907. június 22-én megválasztották a nyíregyházi ág. hitv. Kosuth Lajos Főgimnázium Tanácsának tagjává, mely funkciót haláláig ellátott. Elismerések jelzik, hogy köztisztviselőként álló személy volt. 1905-ben Magyarország tiszti cím és névtára vármegyei tisztviselői főorvosként említi. Az 1849-ben alapított, kiváló érdemekért adományozott Ferenc József rend tulajdonosa volt.

A nehéz munkában kimerült főorvos hosszas szenvedés után 1915. április 4-én de 11-kor, 69 évesen távozott az élők sorából. Két nap múlva délután 3 órakor temették a Morgó temetőben az evangélikus egyház szertartása szerint. Sírja ma is megtalálható az Északi temető XII. parcella 31. helyén.

Az emlékezők egy mélyen gondolkodó, nemes egyéniségű, nagy tudású embertől búcsúztak.

Dr. Kübrner Éva PhD.
könyvtárvezető

Ratkó József
Ősz

Szakállas, öreg esők járnak az utakat. Ősz van.
 Telnek a tavak; az árkok edényei; piros levelek
 ringatóznak, ragyognak a vizen,
 mint levesben a zsír csöppjei. A nyár
 könnyű lábnyomát elmosta már a vihar. Telet szül
 lassan az elnehezült szél. Árnyék didereg
 a fal tövében. S elcsöndesült a Nap,
 mint ingbe dugott madár.

Szép ez a világ! Örülni, énekelni
 akarok most, gondjait hát elejtem.
 Csillognak a fény krajcárkái: zöld,
 piros, szeszínű üvegcserepek.
 Öröömöm megvehetem.
 Szabad vagyok - s ez is öröm. Az idő
 nem parancsolhat nekem.
 Törvényeit betartom, ismerem:
 öregszen engedelmesen -
 de nincs szívemben félelem,
 szememben nincs alázat.
 Nem tántorít fortély, se rontás:
 magamból a rosszat kivettem.
 Az idő meg nem alázhat engem.
 Kegyeiért nem tülekedtem,
 s nem is fogok.
 Füttyörészve végzem egyetlen
 dolgomat: énekelek,
 amíg tudok.

Petőfi Sándor
Itt van az ős, itt van újra...

Itt van az ős, itt van újra,
 S szép, mint mindig, énnekem.
 Tudja isten, hogy mi okból
 Szeretem? de szeretem.

Kiülök a dombtetőre,
 Innen nézek szerteszét,
 S hallgatom a fák lehulló
 Levelének lágy nesztét.

Mosolyogva néz a földre
 A szelíd nap sugara,
 Mint elalvó gyermekére
 Nézi a szerető anya.

És valóban ősszel a föld
 Csak elalszik, nem hal meg;
 Szeméből is látszik, hogy csak
 Álmos ő, de nem beteg.

Levetette szép ruháit,
 Csendesesen levetkezett;
 Majd felöltözik, ha virrad
 Reggelre, a kikelet.

Aludjál hát, szép természet,
 Csak aludjál reggelig,
 S álmoddj olyakat, amikben
 Legnagyobb kedved telik.

Én ujjam hegyével halkán
 Lantomat megpenditem,
 Altató dalod gyanánt zeng
 Méla csendes énekem. -

Kedvesem, te ülj le mellém,
 Ülj itt addig szótlánul,
 Míg dalom, mint tó fölött a
 Suttogó szél, elvonul,
 Ha megcsókolsz, ajkaimra
 Ajkadat szép lassan tedd,
 Föl ne keltsük álmából a
 Szendergő természetet.

Erdőd,
 1848. november 17-30.

Bory Zsolt
Bűjtosi délután

Az ős kirázza szép mívű tarsolyát,
 Fakó aranypor zirren a nádason.
 A füst árad veresre gyúlva,
 Csönd van a távoli téglagyárban.

Kis vályogházak tört kerítéseit
 Embermagas gaz függönye rejti el.
 Az udvar végi ól tövében
 Elkecserepedve visít a disznó.

Novembert írunk, csúf ez az őszidő.
 Nyomunkba szaglász, mint a kopó, a szél.
 Nem jó most erre bandukolni,
 Vár a cipőnkre a híg, síkos sár.

Nyáron milyen jó volt a meleg víz
 Kavarva úszni, úszni a nád között,
 Parton hagyott ruhánkra olykor
 Nagy szemeket meresztett a béka.

A parti út már vízbe ereszkedett,
 Fázós tehénkéek csülke beléragad.
 Füsttel vakolt kunyhózugokba
 Bújnak el a vacogó cigányok.

Még nézelődünk. Majd ha öt óra lesz,
 Az ismerős köd jön keresetlenül,
 Fehér nádtörzsákon felénk dül,
 És feketén beteríti vállunk.

1940

MESEFIGURÁK A KÓRHÁZBAN

Kedves mesealakok a Törpikék, a Kis Vakond és társai a mese nyelvén a gyógyulás reményét üzenik a kis betegeknek a Jósa András Oktató Kórház I. Gyermekosztályán, ahol mesefalat avattak. A mesefal ünnepélyes átadásán kiegészítő támogatásként félmillió forint adományt és egy véroxigénszintmérő műszert is kapott az osztály.

Az első Mesefalat néhány gyakorlatias édesanya és a Máltai Szeretetszolgálat vállalkozó kedvű önkéntesei alkották meg a budapesti Heim Pál Gyermekkorház-

ban, hogy otthonosabb környezetet biztosítsanak a kis betegeknek. A kedvező fogadtatáson felbuzdulva sor-

ra készülnek a színes festmények a gyermekosztályokon, a 11. Mesefal a Jósa András Oktató Kórház I.

Gyermekosztályát díszíti az apróságok legnagyobb öröme.

A mesefalat a Máltai Szeretetszolgálat szervezésében a Provident ajándékozta a kórháznak, a pénzügyi társaság emellett a gyógyítás feltételeinek javítására félmillió adománnyal is segíti az osztályon folyó munkát.

Az I. Gyermekosztály műszerparkja a támogatás segítségével egy úgynevezett "kék fény" lámpával fog bővülni, ami az újszülöttkori sárgaság hatékony kezelését szolgálja.

forrás: PR

ISMÉT KIRÁNDULTUNK ...

"Járv hazádnak legszebb tájait csodálni, mit idegenek csak dicsérnek, de Te itt élbetsz!"
(ismeretlen szerző)

tett (szerb, dalmát, bosnyák, görög) kézművesek munkáiról híres kereskedőváros, mára egy csendes kisvárossá vált. Napjainkban, az 1926-ban megnyílt művésztelep, s az évtizedek során itt született képzőművészeti alkotásokat bemutató múze-

szebbnél szebb szobrait, dísz tárgyait, csempeképeit, reliefjeit tartalmazó - gazdag gyűjteményben. Még éppen csak bekukkantottunk a Marcipán Múzeumba, s indultunk is Visegrádon át - hazánk egyik legnagyobb történelmi múlttal rendelke-

ráló táru elénk, hogy ezen a földrajzi keleti szélességi körön nincs párja. A városról és a jelképének tekinthető Bazilikáról kitűnő előadást hallottunk az idegenvezetőtől. Megcsodáltuk a kincstár kincseit, s a Bazilikát körbejárva a gyönyörű tájat.

Lelkünket ennyi vizuális élménnyel feltöltve - egy szinttel lejjebb - a park kőpárkányán üldögélve testi éhségünket csillapítottuk, s indultunk haza.

Útközben a visegrádi hegycsúcson látható fellegvárat, s az erődrendszer megmaradt romjait néztük meg.

A remek idő, a szép táj, a jó levegő, a Dunát kilométereken át szegélyező zöld sáv elkápráztatta - a szürke, poros, lapos -, alföldi környezethez szokott szemünket.

Bár korán keltünk és későn értünk haza; mégis frissen, feltöltődve zártuk a kirándulást. Nagyon szép napunk volt

*Petrikovics Zsuzsanna
egyesületi titkár*

umok jellemzik. Egy teljes napot is eltölthettünk volna, ha mindegyiket végignézzük, de a közérdeklődés a Kovács Margit Múzeumba vezetett bennünket. Gyönyörködtünk a - művésznő

ző városába, Esztergomba.

A legújabb ásatások eredményeiből tudjuk, hogy a Várhegy és környéke a jégkorszak végétől (20 000 éve) - folyamatosan lakott hely. Érthető: annyira szép pano-

Újabb berendezés a gyógyítás szolgálatában

Multifunkcionális lég- és helyiségtisztító berendezéssel gazdagodott a Jósa András Oktató Kórház II. Gyermekosztálya az Ifjúságért, a Jövőért Alapítvány jóvoltából.

Az értékes készüléket az Egészséges Nemzetért 2001-2010 program keretében adta át Németh Tamás Az ifjúságért, a jövőért Alapítvány kuratóriumi elnöke és Papp Róbert a PRO-AQUA Hungary Kft. képviselője, Dr. Dolinay Tamás osztályvezető főorvosnak, a II. Gyermekosztály vezetőjének.

Az országban két ilyen készülék átadására került sor, az egyik a budapesti Heim Pál Gyermekkorházban, a másik a nyíregyházi Jósa

András Oktató Kórházban fekvő kis betegek gyógyulását támogatja ezután szinte észrevétlenül, ám mégis hatékonyan.

Ez a lég-és helyiségtisztító rendszer egy olyan multifunkcionális készülék, amely igen sokoldalú, hi-

szen a komplett helyiségtisztításon kívül további feladatokat is ellát: levegőtisztítás, párasítás, aromatisálás, ágy és ágybetéttisztítás, kárpittisztítás, és ezen kívül még sóbarlang-terápiára és inhalálásra is alkalmazható. Mivel a készülék mobilis és

igen nagy teljesítményű (3300 l/perc mosási teljesítmény), így több helyiségben, kórteremben is tudják majd használni.

A mintegy 400.000 Ft-ot érő készülék elsősorban a légúti-, allergológiai megbetegedésekben szenvedő beteg gyermekek egyéb gyógyszeres kezeléséhez járul majd hozzá, ezzel segítve gyógyulásukat és állapotjavításukat. Tekintve, hogy a légúti megbetegedésekben szenvedő gyermekek száma évről-évre nő, így a Jósa András Oktató Kórház II. Gyermekosztályán kezelésre váró gyermekek gyógyításában nagy segítsége lesz az osztály szakembereinek.

KIRÁNDULÁS ÓPUSZTASZEREN

A Jósa András Oktató Kórház főnövére kara jó hangulatú kirándulást tett október 17-én Szeged mellé, az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkba. Hajnalban indultunk autóbusszal, egy csárdában megebédeltünk, majd megtekintettük az Emlékparkot.

Mindannyiunkat lenyűgözte a látványa. Elsősorban a 120 méter hosszú, 15 méter magas, kör alakban 38 méter hosszban futó Feszty körkép, ami a Honfoglalás néhány elképzelt epizódját mutatja be. Feszty Árpád a honfoglalás 1000. évfordulója közeledtével apósa, Jókai Mór tanácsára 1893-tól 1894-ig alkotta a romantikus panorámaképet. Több neves festő segítette a munkát, például a tájképi részleteket Mednyánszky László, a lovas csatajeleneteket Vágó Pál festette meg.

Megtudtam, hogy a körkép eredetileg egy üvegku-

polás épületben Budapesten, a mai Szépművészeti Múzeum helyén volt kiállítva, és 1894. május 13-án, pünkösd vasárnapján avatták fel. Még a londoni világkiállításon is bemutatták.

Onnan méltatlan helyre, a Városligetbe, a mutatványos bódék szomszédságába került vissza. A II. világháború végén egy gyújtóbomba miatt súlyosan megsérült. 1970-ben Erdei Ferenc tudós kezdeményezte, hogy Ópusztaszeren, az Anonymus Gestájában is megörö-

kített helyszínen nemzeti emlékhelyet alakítsanak ki a honfoglalás tiszteletére. 1974-ben a körkép megmaradt darabjai Szegedre kerültek, ahol restaurálták, és 1995-től van kiállítva.

Nekem a Feszty Körkép mellett a történelmi emlékpark Panoptikuma tetszett különösen, mert idő-utazásra vitt a megszólalásig élet-hű, és korabeli öltözetbe bújtatott viaszbábuk segítségével. A Vér-szerződés azt a pillanatot mutatta, amikor az Etelközben a hét magyar

vezér vérért egy tálba csorgatva fogad esküt Árpádnak. Az aranyba, ékköves bíbor palástba öltözött Szent István király a trónon ült, az ország jelképeivel. Igazán pompás volt Erzsébet királyné bajor hercegnő, I. Ferenc József osztrák császár feleségének alakja. Sissi e szép és elegáns asszony szerette a magyarokat, még a nyelvünket is megtanulta, sőt magyarul verseket is írt. Talán nem mindenki tudja, hogy a megyénkben is van emléke: állítólag Andrassy Gyula gróf, a későbbi miniszterelnök Sissi számára építtette a gyönyörű tiszadobi kastélyt.

A kirándulásról késő este érkeztünk haza, s mondhatom, mind a negyvenhárom főnövérenek igazi kikapcsolódás volt a munkás hétköznapokból.

Bíró Katalin
Krónikus Belgyógyászati
Osztály főnövére

EQUAL TEMATIKUS INFORMÁCIÓS FÓRUM ÉS TANÚSÍTVÁNY ÁTADÁS

N a g y o b b e s é l l y e l a m u n k a v i l á g á b a n

„Eséllyel a munka világában” című EQUAL projekt zárult a Jósa András Oktató Kórházban. A program megvalósításához szükséges támogatást a Tudomány a Nőkért Alapítvány nyerte el, amelynek egyik stratégiai partnere a Megyei Nőszövetség, akik az észak-alföldi régióban a Jósa András Oktató Kórházat választották a program gyakorlati megvalósításához.

Az EQUAL programból nyert támogatásból finanszírozott projekt célja a veszélyeztetett munkaerő munkában, munkahelyen tartása. A képzés időtartama 26 nap volt, 7 hónapra elosztva. A program keretében 30 millió Ft értékű képzésben részesült a Jósa András Oktató Kórház 100 munkatársa, akik ünnepélyes keretek között vehették át a program elvégzését igazoló, névre szóló tanúsítványt.

A képzésben főleg az ágyamelléti, többműszakos ápolók vettek részt, mivel ez az a réteg, amelyet sok esetben érzelmi, mentális és fizikai kimerülés jellemez, ebből következően náluk gyakrabban léphetnek fel kisebb-nagyobb egészségkárosodások, megbetegedések. A tréningre természetesen a páramedikális területről is jelentkezettek munkatársak.

A résztvevők a képzés során személyiségfejlesztő, fizikai rehabilitáció, kooperáció tréningeken vettek részt, valamint munkavállalói ismeretekre, informatikai és számítástechnikai ismeretekre tettek szert.

A tanfolyamon elsajátították a stressz-helyzetek tudatos felismerését, a hatékony stressz-kezelő módszereket. Az oktatók igyekeztek segít-

seget nyújtani a rövidebb vagy hosszabb ideig együtt dolgozó munkahelyi kollektívák összhangjának megteremtésére, közös értékrend formálásában, hatékony munkamegosztási gyakorlat kialakításában. Hozzásegítették a résztvevőket, hogy megtanulják: hogyan végezhetnek el több munkát ke-

során hatékonyan kommunikáljanak másokkal.

Az önismereti tréning segíthet a beilleszkedésben, a munkahelyi szerepek és a személyiség közötti összhang megteremtésében, a kudarcok és sikerek feldolgozásában, a változásokhoz való alkalmazkodásban.

A saját működésünket

dés. Hatással van a résztvevők érzelmi intelligenciájának, szociális készségeinek fejlődésére. Önmaguk elfogadásával és elfogadtatásával nő az önbizalmuk, mások elfogadásával pedig toleranciájuk és nyitottságuk: könnyebb lesz velük dolgozni, és könnyebben tudnak másokkal dolgozni.

vesebb stresszel, úgy, hogy a munka és a magánélet közötti egyensúlyt is megteremtsek.

Megismerkedhettek az emberi kommunikáció alapelveivel, olyan technikákat sajátíthattak el, amelyek segítik őket, hogy munkájuk

megismerve könnyebb megérteni mások működését is, a visszajelzések adásvételében gyakorlatot szereztve egyszerűbbé válik a munkatársakkal, beosztottakkal, főnökökkel és nem utolsósorban a betegekkel való sikeres együttműkö-

A Jósa András Oktató Kórház humánpolitikai stratégiájának kiemelt fontosságú területe a munkatársak folyamatos képzése. Ennek érdekében a legváltozatosabb pályázati forrásokat igyekszünk bevonni, meglehetősen jó eredménnyel. A képzett munkaerő érték, amelyet minden körülmények között megbecsülünk. Ezzel a programmal bízunk benne nem csak munkatársaink gazdagodtak, de intézményünk is, hiszen a tréningeken hallott ismeretek gyakorlati alkalmazásával hatékonyan tudjuk majd növelni az egészségügyi ellátás színvonalát is.

Minőségügyi vetélkedő 2006

S I K E R E S M E G M É R E T T E T É S

2006. szeptember 29-én a Jósa András Oktató Kórház munkatársai ismét bebizonyították, hogy a minőségügy és a szakma "ügye" elválaszthatatlan egymástól.

Újra versenyeztünk és a vetélkedőn 15 csapat mérte össze tudását. Egy-egy csapatot 4-4 munkatárs alkotott.

kérdésből álló TOTÓ kitöltése, megoldása volt. A gyakorlati pedig szakmai eljárások, előírások és szakmai protokollok előadásából és az integrált minőségirányítási rendszerben történő elhelyezéséből állt.

A zsűriben az Egészségügyi Minisztérium képviselője és a kórház vezetősége vett részt.

zott üres kézzel. Támogatónk nagylelkűségének köszönhetően, minden résztvevő kapott valamilyen kis ajándékot, emléket, valamint névre szóló Emléklapot.

Úgy éreztük, hogy a vetélkedő egy izgalommal teli, de kellemes összejövetel volt. Egy szép napot tölthetünk együtt vidáman és egymás iránti tiszteletben a kor-

Csecsemő részlegének részlegvezető ápolója, *Tóth Béláné* és munkatársai gondoskodtak, nem kis meglepetést okozva a tortafáklyában pompázó ünnepi tortával.

A vetélkedő lebonyolításában részt vett szervező munkatársaim voltak: Tóth Zsuzsa a Minőségügyi Csoport szervezője, Nagyné *Hermányos Zsuzsa* az I.

A csapatok a következő osztályokról neveztek a versenyre: az Ideg- és Gerinc Sebészet, Sürgősségi Betegellátó Osztály, Tüdőszűrő Állomás, Megyei-Városi Tüdőgondozó, Belgyógyászati Osztály Endoszkópos Csoportja, Oktatási Csoport, Szemészet, Fül-Orr-Gégészeti, IV. Belgyógyászat, II. Gyermekosztály, Posztoperatív Őrző, III. Pulmonológia, Szeptikus Sebészet, Tüdőgondozó Nagykálló, Szülészet-Nőgyógyászat Gyermekágy Csoportja.

A megmérettetés elméleti és gyakorlati síkon történt.

Az elméleti feladat egy 50

Díjazások:

I. helyezett: ismét az SBO. csapata lett. A csapat minden tagja nagy értékű szépirodalmi könyvet, Oklevelet, vásárlási utalványt és a Vándorserleget tudhatja magáénak.

II. helyezett: a nagykállói Tüdőgondozó csapata. Ők ugyancsak könyveket, Oklevelet és vásárlási utalványt kaptak.

III. helyezett: a Szülészet-Nőgyógyászat Gyermekágy részlegének csapata. Az Ő jutalmuk is a könyveken túl Oklevél és vásárlási utalvány volt.

Egyetlen csapat sem távo-

rekt helytállás és a szívből jövő "vendéglátásnak" köszönhetően.

Azt bebizonyítottuk, hogy kevés pénzből, vagy pénz nélkül, összefogással is lehet egymásnak örülni, és örömet szerezni. Ehhez természetesen szükség van olyan munkatársakra, akik a szervezésben, a vendéglátásban művészi szinten teszik a dolgukat.

Ők a következők:

A rendezvény "díszletéről" és a vendéglátás finom "falatairól" ismét a Gyermekgyógyászati Szakmacsoport vezető ápolója, Jósvai Mihályné, az I. Gyermekosztály

Gyermekosztály Újszülött Részlegének vezető ápolója és a Minőségügyi Csoport munkatársai. A rugalmas technikai szolgáltatás a Multimédia Csoport munkatársának köszönhető.

A rendezvény sikerét számos cég és magánszemély támogatta, köszönet érte.

Várjuk azoknak az osztályoknak, csoportoknak, közösségeknek a jelentkezését, akik 2007-ben - Az I. Gyermekosztály képviselői helyett "BÁBÁSKODNÁNAK" a rendezvény sikeres lebonyolításában.

Csikai Sándorné
vezető auditor

Az egészségügyben dolgozók életében egyre hangsúlyosabb szerepet kap a folyamatos továbbképzés, mivel az orvostudományi ismeret-

ProQuest adatbázis a Jósa András Oktató Kórházban

tek gyorsan újulnak meg. A gyors ismeretszerzést segíti a mai naptól kezdődően a Jósa András Oktató Kórházban a ProQuest Medical Library elnevezésű, több mint 550 szakfolyóirat teljes szövegét tartalmazó adatbázis.

A valamennyi orvostudo-

mányi terület elektronikus folyóiratait tartalmazó adatbázis beszerzése a fenntartó anyagi hozzájárulásának és a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége által létrehozott konzorciumnak köszönhető.

Az új információs szolgáltatás nemcsak kényelmessé

teszi az orvosok számára az információszerzést, hanem jelentős anyagi megtakarítást is jelent a betegellátó intézetnek, hiszen az orvosi információ igen költséges dolog, amit csak kevesen tudnak önerőből megfizetni. Így a hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett egyre nagyobb szerep jut az informatikai alapú minőségi könyvtári szolgáltatásoknak.

S z f i n x m a c s k a

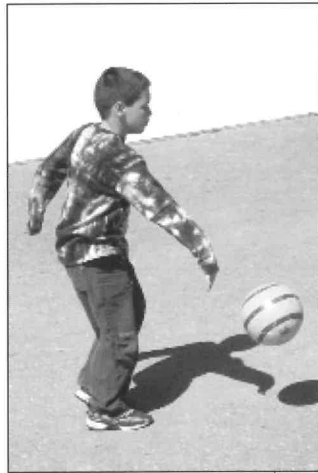
Sok embernek ismerős lehet az a történet, amikor egy hölgy hazavisz egy szfinx macskát - tudják, amelyik teljesen szőrtelen - és a családtagok megkérdezik, hogy mi az. Ő rávágja, hogy macska. A család pedig egyöntetűen rázza a fejét: ez nem macska! Pedig a szfinx macska is macska, csak egy kicsit talán csúnyább és másabb, mint azok, amelyeket a nagy többség macskának tart. Lehet, hogy ez a történet elég merész hasonlat arra, hogy én a magyar fociról beszéljek, de ezt a néhány párbuzamot engedjék meg nekem, főleg a szfinx macska rajongók!

Megnéztem jó néhány meccset az elmúlt időszakban, kezdve a válogatott csapattól az első, második és harmadosztályon keresztül. Egyetlen mondat fogalmazódott meg bennem szinte minden mérkőzés után: igen, ezt hívjuk mi focinak. Pedig csak ránézésre olyan ez, mint amit máshol ennek hívnak.

Nem olyan régen, egy neves magyar edző, aki most éppen a szomszéd városban, Miskolcon gyűjti, nem kevés ráncái mellé a többi, a kispadon, tett egy olyan említést, hogy a televíziók a hibásak, mert közvetítik az elitbajnokságok meccseit. Ezért nincs néző a magyar pályák szélén, ezért nincs bevétele a kluboknak. Talán azt kellene belátni, hogy nálunk ez a sportág, felnőtt szinten meghalt. A halottba

életet lehelni pedig elég nehéz.

A szövetség vitában áll az első két osztály java részével. Nem tudnak megegyezni az indulás szabályaiban, miközben a bajnokságok zajlanak. A legnépszerűbb magyar klub peres vitában áll a szövetséggel, miközben annyi a tartozása és a hitele, hogy abból akár hat klub is vígan befejezhetne egy bajnokságot. Az egyesületek nagy részénél olyan

vezetők vannak, akik inkább rajongók, mint hozzáértők és még az sem mindig tiszta, hogy milyen úton szerzik a támogatást. Az ország másik felében van olyan csapat, ahol szinte fordulónként váltogatják egymást az edzők a kispadon, persze nem önszántukból. Az együttes megvergődik a bajnokságban.

A klubokat általában az önkormányzatok tartják fent, ők irányítják a városokkal kapcsolatban álló cégeket csapatokhoz, hogy tá-

mogassák őket. A cégek pedig utalják a pénzt, mert fontos nekik a várossal való jó kapcsolat a közös üzleteknél. Így néha van pénz, néha nincs. Annyi meg biztos nincs, hogy abból minőség is legyen.

Mert azt tudni kell, hogy a labdarúgás egy hatalmas üzletág. Nem tévedés azt gondolni, hogy Argentínában és Brazíliában több millió dollárt költenek arra, hogy tapasztalt edzők járják az utcákat és a stadionokat, ahol gyerekeket figyelnek és csábitanak profi csapatokhoz, hogy ott felkarolják. De nem csak őt, hanem a családjukat is. Egyáltalán nem véletlen, hogy évente tűnnek fel Dél-Amerikából hihetetlen képességű gyerekek.

Nálunk is működik ez, persze kicsiben. Nagyon kicsiben. Ugyan van egy-két klub, amelyik figyelni és összeszedi az ország minden pontjáról a tehetségeket, de ők csak a magyar focira érvényes szabály erősítését szolgáló kivételek. És két, vagy három klub nem fogja az egész szakágat feltámasztani. Még akkor is, ha egyes naiv szurkolók és újságírók ezt gondolják. Nagyobb és összetettebb összefogás kell, persze állami szinten. Most nézzük meg mennyit költ az állam a sportra! Nem csak a focira, úgy általában.

Még egy stadionja sincs az országnak, ahová beülhetne ötvétezer ember, hogy biztonságosan végignézzzen egy atlétikai grand

prix-t, vagy egy focimeccset. Legalább az utánpótlásra illene költeni, ismerte a társadalom egészségi állapotát, talán egy-két testnevelés órával több elférne még az órarendekben. Nem beszélve az utánpótlás nevelő intézetekről, akik épp-hogy éldegélnék és ha van egy két tehetségük, azokat a fentebb említett példamutató egyesületek el is szerződtetik még azelőtt, hogy sokat érnének a piacon. (Ne menjünk messzire, Nyíregyházáról nyolc 16 éves labdarúgót vittek el a nyáron, ide nem kellettek.)

A gondok az alapoknál vannak és amíg nem lesz mélyreható megtisztulás és nem szakemberek veszik át az irányítást, az állam pedig, amíg nem fordít figyelmet a magyar labdarúgásra, addig a válogatottunknak már Málta is legyőzhetetlen ellenfele lesz. A klubjaink nem érnek meg egy selejtező kört sem az európai kupa küzdelmekben, a hazai bajnokságon minden osztályban legfeljebb egy igazi, a sportra hasonlító meccset fogunk látni egy szezonban. A gazdag, de dilettáns klubvezetők fogják a markukban tartani a sportágat, az utánpótlás-képzők pedig a megyei bajnokságokba fogják nevelni a fiatalokat, akik egy cseppet sem tehetségtelenebbek, mint a fejlett nyugati országokban remek pályafutást megélő kortársaik. A labdarúgásunk addig halott lesz. *Szabó Csaba*

Most már nincs tovább. A kis hetyke járású, tüzes szemű, szigorú diétás kisaszszony megmondta, hogy meg fogok döglenni. Sőt, ami ennél borzasztóbb, kínok között fogom tenni ezt, a családom pedig napról-napra jobban fog utálni. Próbáltam kitérőket-kibúvókat ke-

reszni, hogy mangalica szalonna, meg zsírmentes zsír, meg húsmentes hús, de kikacagott. **D i é t a** Szóval zöldet kell enni zölddel, szóját, sóskát, spenótot, karalábét (fűj) csálán teát inni. Inaszakadtig tekerni a szoba biciklit, amíg ki nem pukkan a kereke. És

persze rendszeres étrend, 5-6 km napi poroszalkálás. A sört felejtsen el, még az alkoholmentest is.

Itt van támasznak az asszony, a gyermekek, a jól képzett szakorvosi hálózat, a könnyen kezelhető vérnyomás és vércukormérő, a korszerű gyógyszerek. Úgy fél-

álomban elúszott szemem előtt a sült császárhús, a frissen gőzölgő tepertő, a finoman tejfelezett toros káposzta, még kacsintottak is. Mire észhez tértem csak a pucér valóság vett körül. Élesen belém hatolt feleségem sztentorri hangja: ma csak tea a reggeli, cukor nélkül. *D.T.*

Bodó Barnabásné
Erős Rózsa

Egészségügyi pályafutásom Nyíregyházán indult az Egészségügyi Szakiskolában.

Miért választottam ezt a szakmát?

Úgy gondoltam, hogy olyan munkát szeretnék életem végéig végezni, amely az emberek segítésére, gyógyítására irányul. Mindig is tettszett az ápolói munka, mert magasztosnak, értékesnek láttam.

Gondolkodnom sem kellett a pályaválasztáskor, mert belső késztetésként tört elő belőlem, hogy ápolónő szeretnék lenni. Középkiskolás éveimből azokra emlékszem vissza szívesen, amikor szakmai gyakorlatokra jártunk a kórház különböző osztályaira. Szinte mindegyikünkben kezdetben szorongás volt, hogy meg tudunk-e majd mindent tanulni, manuálisan ügyesek leszünk-e, a betegeken hogyan tudunk segíteni? A rengeteg gyakorlás úgy értem, meghozta gyümölcsét,

mert hatására megszűnt a bizonytalanság érzése. Leginkább a felnőtt, elesett emberek között éreztem jól magam.

Első munkahelyem így lett 1985-ben Nyíregyházán a Jósa András Kórház, 15 évig dolgoztam. Voltam fekvőbeteg mellett osztályos nővér, de gondozóban és ambulancián is dolgoztam. Különböző tevékenységek újabb szemléletet, kihívásokat jelentettek. Később talán mindezek hatására mentem érettségizni a Kossuth Lajos Dolgozók Gimnáziumába. Már akkor szándékomban állt továbbtanulni, még ha távolinak is mutatkozott ez akkoriban. Ekkor Nyíregyházán a Sóstói úti kórház Pszichiátriáján dolgoztam. Nagyon fontosnak éreztem - és ez a mai napig is így van - a testi ápolás mellett a lelki támogatást. Valószínű, hogy ezért választottam ezt a speciális területet. Az itt aktív munkában eltöltött idő, meghatározó szerepet töltött be életemben. 1990-ben érettségiztem, majd utána folyamatosan tanultam.

A megtanult szakmai tevékenységek inspiráltak arra, hogy még többet tudjak meg a beteg ember individuális, holisztikus szemléletű ápolásáról.

1992-ben az osztályon eltöltött évek alatt elvégeztem a pszichiátriái ápoló-gondozó szakosítót, amely rendkívül hasznos és gyakorlatias volt. A pszichiátriái megbetegedésekről nagyon sok új infor-

mációt szereztem, elmélyülhettem az elméleti anyagokban és az itt megtanultakat a gyakorlatban alkalmazhattam. Ez arra sarkalt, hogy tudásomat még tovább bővítssem, formáljam.

1996-tól 200-ig jártam a DOTE Egészségügyi Főiskola Diplomás Ápoló Levelező szakra, amely nem is volt egyszerű feladat. Ekkor voltak a legnagyobb változások a Főiskola Levelező Tagozatának a képzésében. Megszűnt a három éves képzés és felemelték nyolc félévesre a képzési időtartamát. Nyíregyházán nappali képzés nem is történt csak Gyulán. Bevezetésre került a kötelező nyelvvizsga, amely nélkül már diplomát nem szerezhettünk. Ez számunkra igen komoly megterhelést jelentett, hiszen család, munka mellett nagyon sok energiát igényelt tőlünk.

Miért választottuk ezt a pályát? Elmondhatom nem csak a magam, hanem a csoportársaim nevében is, hogy ez előtt 7 évvel az anyagi motíváltás szinte utolsó helyre került listánkon. Nagy szerepe volt a szakmai továbbfejlődésnek, az információ gyűjtésnek és a szemléletformálásnak. A Tudományos Diákköri munkában is részt vettünk néhányan. A TDK pályamunkám címe: "A suicidumok módja Nyíregyháza és környékén." Vizsgáltam, hogy melyek a leggyakrabban előforduló módok, milyen életkorban, családi álla-

potban, iskolai végzettségnél, nemnél fordulnak elő öngyilkosságok.

A diplomás ápoló végzettségem megszerzése után is folytattam tanulmányaimat.

2000-2002-ig második diplomámat a Szegedi Tanárképző Főiskolán szereztem meg. Egészségfejlesztő Mentálhigiénikus Szakon. Tanulási vágyam ez után sem csökkent, tanulmányomat 2002-ben a Pécsi Tudományegyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Egyetemi Okleveles Ápoló Szakán folytattam és fejeztem be. Az egyetemi képzésben elsősorban az ápolásoktatásra, az ápoláskutatásra és az ápolásvezetésre helyeződött a hangsúly.

1998-1999-ig a Nyíregyházi Főiskolára mentem dolgozni.

1999-től a Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Ápolási Tanszékének munkatársa lettem, mint főiskolai tanársegéd.

2005-ben visszajöttem a Jósa András Kórház Sóstói úti részlegéhez, vezető szakoktatónak.

2006. szeptemberében átkerültem a Szent István úti telepre, ahol maradtam az Oktatási Csoport tagja, és szeptember 15.-től az I. Belgyógyászati Szakmacsoport vezetői munkakörét is betöltöm.

Célunk a menedzsmenttel együtt, hogy a főiskolát végzett ápolóknak kompetencia köröket határozzunk meg, a Belgyógyászati Szakmacsoporton belül.

Indiai tofus egytálétel

Hozzávalók (1 adaghoz): fél doboz füstölt ízű tofu, kockákra vágva; indiai fűszerkeverék (pác, currys, enyhén csípős, de bármilyen currys, kurkumás, indiai jellegű fűszer megteszi); 5 dkg barna rizs; 1 fej fokhagyma; 1 fél paprika; 1 evőkanál natúr joghurt; mazsola, mandula, só, bors.

A barna rizst többszörös mennyiségű sós vízben felteszem főzni. Számoljunk vele, hogy a főzési idő min. 30, de in-

kább 40 perc lesz. A kockákra vágott tofut a fűszerkeverékes joghurtba teszem, negyed órát ebben pácolom. Közben karikákra vágom a fokhagymagerezdet (maradhat nagyobb darabokban), apróra vágom a zöldpaprikát, kettőbe vágok egy fél marék mandulát. Olivaolajon pirosra pirítom a pácolt tofukockákat, a paprikát és a mandulát.

Mikor majdnem kész, hozzákeverem a mazsolát és a fokhagymakarikákat (ezeknek épp csak egy percet kell pirulniuk a forró olajban, nem kell szétfőzni). A megfőtt rizst lecsepegtetem, a serpenyőbe teszem, sózom, borsozom, és az egészet összekevelem. Őrölt borssal, curryvel, valamint zöld fűszerekkel megszórvva tálalom.

LECTORI SALUTEM

Félelem II.

Mikor legutóbbi felhábordásom után kiírtam magamból a félelmet, úgy éreztem, valamit megtettem azért, hogy mások is megkönnyebbüljenek, bátrabbak legyenek, határozottak és elutasítók. És ekkor jött Olaszliszka, egy nyugodt, kellemes fekvésű falu, nem messze Erdőhorvátitól, ahol felújítottunk egy parasztházat, ahol számos gyönyörű napot töltöttünk, ahová imádtak járni a gyerekek. Azután a 15. betörést követően eladtuk.

Szóval Olaszliszkán az aljas, fortyogó indulatok vulkányszerűen törtek a felszínre. Persze nem megjő-

solhatóan pont itt, de fátum-szerűen várható volt. A ki nem beszélt feszültségek, az állandóan generált tömeghisztéria egy tanárt talált meg. De bármelyikünket megtalálhatott volna, vagy megtalálhat.

1956. október 23.-án felhevülten énekeltünk a kőzák szobor előtt. Jött egy teherautó, kötelekkel lehúzták a szobrot. Elég nehéz volt. Mi tapsoltunk, ekkor hátulról egy nagy pofont kaptam. Apám állt a hátam mögött. Hazacipelt, irány a légó-pince. Egy zsíros bődönben víz, némi kenyér, lekvár. És megszeppenve a húgommal ültünk a sarokban. A téren egy orosz tank ágyúja pont a lépcsőházunkra

szegeződött. 3 napig tartott mindez, azután lassan szinte minden visszaállt, de élve maradtunk. Nézttem a "Szabadság szerelem" c. filmet, ahol szerencsétlen akkori velem-korú gyerekek voltak nagyon bátrak és haltak meg, értelmetlenül. Mert semmi sem fekete, vagy fehér tisztán. A moziból vissza felé halom a rádióban, majd látom a tv-ben, hogy néhányan most akarják megnyerni az 56-os forradalmat. Félek, féltem a gyermekeimet, a feleségemet. Ezt a kis országot, mely egy ország. Egy Magyarország, mely mindenkié.

Dr. Dolinay Tamás
főszerkesztő

KÖR-HÁZUNK

A SZABOLCSZATMÁR-BEREG MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT JÓSA ANDRÁS OKTATÓ KÖRHÁZ LAPJA

Felelős kiadó:
dr. Pintérné dr. Gönczi Ágnes
főigazgató

Főszerkesztő:
dr. Dolinay Tamás

A szerkesztőbizottság:
Bugya István
Jakabné Harcsa Erzsébet
Szabó Tibor
Tass Emőke

A szerkesztőség munkatársai:
Bakosné Mikula Edit
Gyarmati Ágnes
Nagy Viktória

Szerkesztő:
Kovács Mariann
kovacs.mariann@yahoo.com

Fotó:
Racsó Tibor

Tervezés,
nyomdai kivitelezés:
Tatár Róbert
reklámgrafikus
Tel.: (30) 903-7883
robitatar@yahoo.com

Ingyenes kiadvány.
Megjelenik kéthavonta
1.500 példányban.

A szerkesztőség címe:
4400 Nyíregyháza,
Szent István u. 68.
Tel.: (42) 465-666

TUTI (Túrázók, Útra -Természetbe Indulók) Klubja kezdi meg működését intézményünkben, ahová várjuk azokat a munkatársainkat, akik:

- szeretnek utazni,
- szívesen szerveznének, részt vennének csoportos túrákon,
- természetjárásokon (családot is lehet hozni),
- szeretnek és gyakran utaznak közeli-távolí, különleges, egzotikus országokba

- élményeiket, fotóikat szívesen megosztanák másokkal is,
- kíváncsiak az utazási irodák speciális, aktuális, akciós ajánlataira,
- meghallgatnák beszámolóikat, prospektusismertetőiket.

Jelentkezés, további információ:

B. Mikula Edit, PR Iroda
Várjuk azok jelentkezését is, akik szívesen osztanák meg emlékeiket egy jól sikerült útjukról klub összejöveteleinken!

E L I S M E R É S

A Magyar Táplálkozástudományi Társaság

Dr. Dolinay Tamás

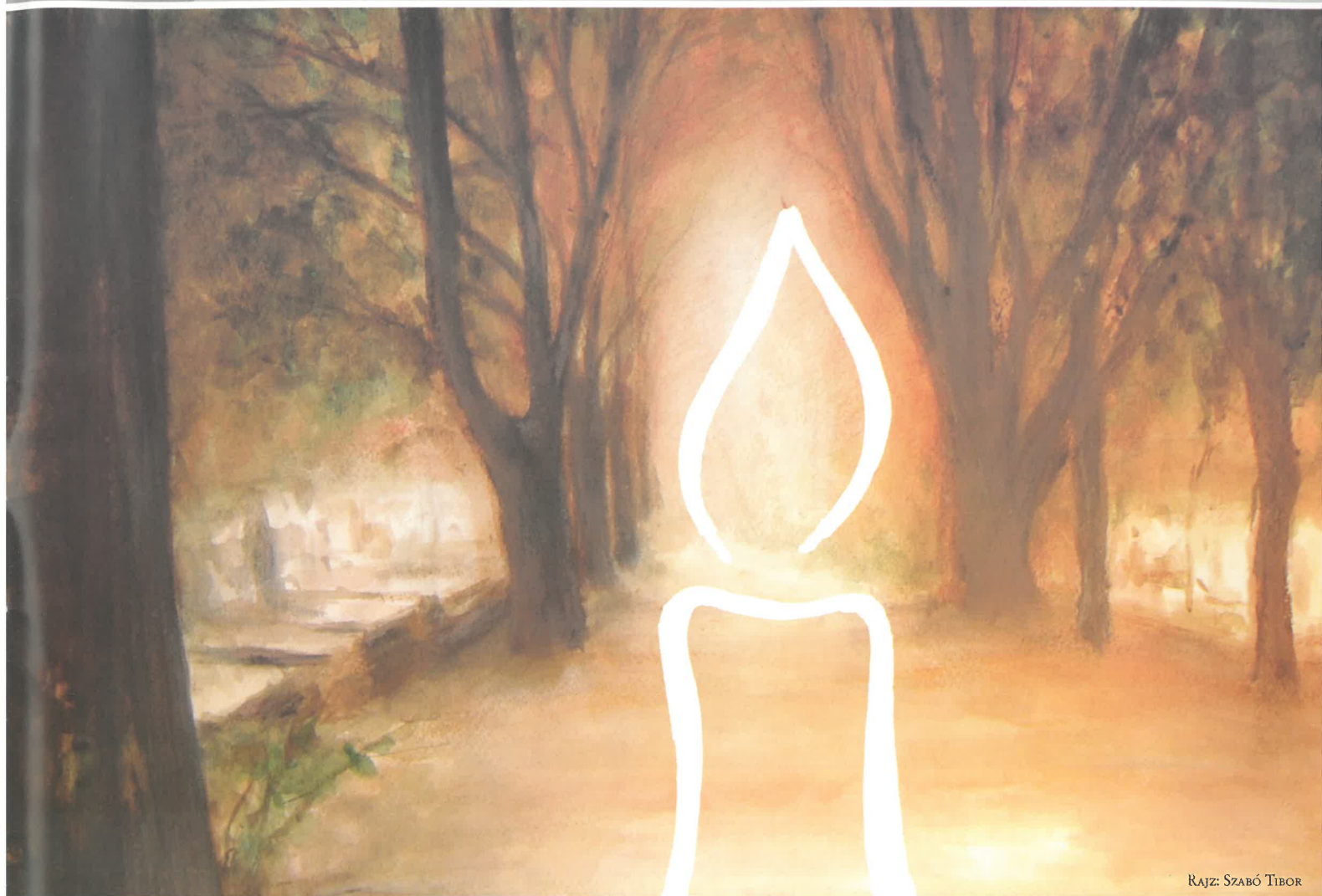
osztályvezető főorvosnak

a táplálkozástudomány területén kifejtett
kiemelkedő munkásságaért a

Sós József emlékérmét
adományozza

Keszthely, 2006. október 6.

RAJZ: SZABÓ TIBOR

Bugya István
Krizantém-hava

Vérpiros
követ temet az este.
Isten kihűlt szemét temeti.
A feltámadásnak fája sír;
nyakunkba falevél pereg.

Aranyos szemfedő borul le ránk;
krizantém fejek közt gyertyalobbanás.
Krizantém hava ez kedveseim,
már az ősz
ez, már az ősz.

Minden égtájak felül
hozzánk halhatatlanul a csönd;
örökidejü évszakunk ez,
már az ősz
ez, már az ősz.

Mintha Isten
szeme volna;
kihűlt kőgolyó a Nap.
Mintha Istent is temetné,
a ma este úgy temeti,
feltámadás fája sírja
sárga levélkönyveit.
Krizantém fejek
csöndül a világ.
Szemfedő a gyertyaláng.
Ősz lépked már mirajtunk;
örök évszakunkban járunk.
Halhatatlanul krizantém,
hava már mi havunk;
szívünk peremén.

Mintha Isten
szeme volna;
kihűlt kőgolyó a Nap.
Ez mai este
úgy temeti be
mintha temetné
Levélkönyveket
feltámadásnak
sírogat fája sárgul
Csöndül krizantém
fejek vilá
szemfedő gyertyaláng
Örök évszakunk
lépdel mirajtunk
már mi őszben járunk
Már a mi havunk
krizantém hava
halhatatlanul

Szakmai Konferencia a Lelki Egészség Világnapján

